

Kaisa Suhonen

AEC-TEA-
VAPAAEHTOISTEN ELÄMÄ
Sosiaalisen pääoman tukeminen järjestössä

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Marraskuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 24.11.2010		
Tekijä(t) Kaisa Suhonen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Nimeke AEC-TEA-vapaaehtoisten elämä – Sosiaalisen pääoman tukeminen järjestössä			
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni käsittelee Brasilialaista AEC-TEA – järjestöä. Järjestö edistää paikallisten asukkaiden oppimista tarjoamalla harrastus- ja koulutustoimintaa. Opinnäytetyössäni pohdin suomalaisten vapaaehtoisten haastatteluiden kautta syntykö järjestössä sosiaalista pääomaa ja kuinka tätä pääomaa jatkossa pystytään tukemaan.</p> <p>AEC-TEA ja Mikkelin Ammattikorkeakoulu ovat sopineet yhteistyösopimuksen, jonka kautta opiskelijat voivat lähteä harjoitteluun Brasiliaan. Yhteistyösopimuksen myötä AEC-TEAn tutkiminen on jatkossa helpompaa. Järjestöä ei ole aikaisemmin tutkittu, joten tutkimukseni tulee olemaan ensimmäinen laatuaan.</p> <p>Taustateorioina opinnäytetyössäni käsittelen sosiaalista pääomaa sekä ryhmädynamiikka. Näiden käsitteiden kautta olen luonut taustateoriat, jotka toimivat pohjana teemahaastatteluideni tuloksille. Haastattelini keväällä 2010 viitti AEC-TEAlla toiminutta vapaaehtoista.</p>			
Asiasanat (avainsanat) Sosiaalinen pääoma, AEC-TEA, ryhmä,			
Sivumäärä 42 + 1	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Kieli suomi</td> <td style="width: 33%;">URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2010A1514</td> </tr> </table>	Kieli suomi	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2010A1514
Kieli suomi	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2010A1514		
Huomautus (huomautukset liitteistä)			
Ohjaavan opettajan nimi Katri Schadewitz	Opinnäytetyön toimeksiantaja AEC-TEA, Aija Jantunen		

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 24.11.2010
Author(s) Kaisa Suhonen	Degree programme and option Civic activities and youth work	
Name of the bachelor's thesis Life of the AEC-TEA-volunteers- Supporting Social Capital in a Organisation		
Abstract My thesis pertains to Brazilian organisation AEC-TEA. Organisation promotes education to locals by offering recreational and educational activities. In my thesis I debate, by interviewing Finnish volunteers, on whether or not a social capital develops in the organisation and how the social capital can be supported in the future. The AEC-TEA organisation and Mikkeli University of Applied Science have a co-operation agreement, through which the students can volunteer in Brazil. The co-operation agreement enables the research of the organisation to be easier in the future. The organisation has not been studied before; my thesis will be the first research on AEC-TEA. Main theories in my thesis are about social capital and group dynamics. Through these concepts I have created the background theory that will support the results in my theme interviews. In the spring 2010 I interviewed five volunteers who have volunteered at the AEC-TEA- organisation.		
Subject headings, (keywords) Social Capital, group, community, AEC-TEA		
Pages 42 + 1	Language Finnish	URN URN:NBN:fi:mamk-opinn2010A1514
Remarks, notes on appendices		
Tutor Katri Schadewitz	Bachelor's thesis assigned by AEC-TEA Aija Jantunen	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUSPROSESSI JA -MENETELMÄ	3
2.1	Tutkimusongelma	3
2.2	Tutkimusmenetelmä	4
2.3	Tutkijan rooli	4
3	SOSIAALINEN PÄÄOMA	6
3.1	Käsitteen alkuperä	7
3.2	Kolme sosiaalisen pääoman muotoa.....	8
3.3	Luottamuksen määrittely	11
3.4	Sosiaalinen pääoma tutkimuksen kohteena	12
4	RYHMÄ JA YHTEISÖ KÄSITTEENÄ	14
4.1	Ryhmä ilmiönä.....	14
4.2	Ryhmän kehitysprosessi ajallisesti	15
4.3	Ryhmän koostumuksen merkitys toiminnassa.....	16
4.4	Ryhmän sisäiset suhteet ja niiden toiminta.....	17
4.5	Ryhmän normisuhteet sekä sisäinen kommunikaatio.....	18
5	AEC-TEA-ASSOCIATION.....	20
5.1	Järjestön rakenne ja rahoitus.....	21
5.2	Capim Grosso	22
5.3	Vapaaehtoisten rooli ja työ	22
5.4	Vapaaehtoistoimintatavat AEC-TEAlla	24
6	AEC-TEA OSANA KOLMATTAA SEKTORIA.....	27
7	AINEISTOANALYYSI.....	29
7.1	Sosiaalinen pääoma AEC-TEAlla	29
7.1.1	Informaation kulku.....	29
7.1.2	Normit ja säännöt AEC-TEAlla.....	30
7.1.3	Luottamus	32
7.1.4	Vastavuoroisuus ja palvelukset.....	33
7.2	AEC-TEA	34
7.2.1	Työ.....	35
7.2.2	Asuminen	36

7.3	Muuta haastatteluihin liittyvää	37
8	YHTEENVETO	40
8.1	Sosiaalinen pääoma ja sen tukeminen AEC-TEAlla	40
8.2	AEC-TEAn tutkiminen jatkossa	41

LÄHTEET

LIITE/LIITTEET

1 Teemahaastatteluiden teemat 2010

1 JOHDANTO

Vuonna 2009 lähdin vapaaehtoiseksi Brasiliaan Capim Grosso nimiseen kaupunkiin AEC-TEA -nimiseen järjestöön, joka pääasiallisesti opettaa kaupunkilaisille englantia ja tuottaa muita harrastemahdollisuuksia. Mikkelin ammattikorkeakoulu tarjosi tämän mahdollisuuden lähtee ja suorittaa harjoittelujakso samassa yhteydessä. Mikkelin ammattikorkeakoulu ja AEC-TEA tekivät 2009 vuoden keväällä yhteistyösopimuksen, jonka avulla Mikkelin ammattikorkeakoululaiset voivat jatkossakin lähtee tekemään harjoittelunsa järjestölle.

AEC-TEA järjestönä teki minuun syvän vaikutuksen, se miten pieni järjestö, pienillä resursseilla, voi tehdä näin mittavaa työtä, on suomessa ennenkuulumatonta. AEC-TEA on ennen kaikkea omavarainen järjestö, joka mahdollistaa paikallisille oppimis- mahdollisuuksia joihin heillä ei muuten olisi mahdollisuutta. AEC-TEAn työ on minusta Capim Grosson kaupunkia mullistavaa ja avartavaa, samoin se avartaa myös vapaaehtoisten maailmankatsomusta. Suomalaisena minä nautin Brasilian yhteisöllisyydestä ja välittömyydestä, ja siitä, että ohikulkijalle voitiin häpeilemättä hymyillä.

Opinnäytetyöni tulee olemaan ensimmäinen Suomessa AEC-TEAsta tehty tutkimus, ja toivon, että tulevaisuudessa järjestöä ja sen toimintaa tullaan tutkimaan kattavasti. Opinnäytetyössäni tutkinkin kyseisen järjestön sosiaalista pääomaa ja kuinka pääoman kehitystä voisi tulevaisuudessa tukea.

Tärkeimpiä käsitteitä opinnäytetyössäni on sosiaalinen pääoma ja siihen sisältyvät alakäsitteet, ryhmäilmiö sekä kolmas sektori. Tulen käsittelemään mitä sosiaalinen pääoma on muuna muassa Colemanin, Hyypän ja Ruuskanen teorioiden pohjalta. Suomessa sosiaalista pääomaa kattavimmin ovat tutkineet Hyyppä ja Ruuskanen, joiden aiempien teorioiden ja tutkimusten avulla olen lähtenyt tekemään omaa tutkimustani.

Käsittelen opinnäytetyössäni myös ryhmää ja sen dynamiikkaa, siitä syystä, että ryhmä on se pohja mihin sosiaalinen pääoma syntyy. Hyvä ryhmä mahdollistaa toimivan ja kestävä sosiaalisen pääoman olemassaolon. Käyn läpi ryhmän kehittymistä ja ryhmän muotoa, joiden avulla selvennän haastattelujen tutkimustuloksia.

Teoriaosuus tukee tutkimustani, jonka olen tehnyt teemahaastatteluiden avulla. Haastatteluiden kautta tutkin onko järjestössä sosiaalista pääomaa, syntyykö sitä vapaaehtoisten keskuudessa, ja kuinka sosiaalista pääomaa voisi tukea jatkossa. Haastattelin viittä opiskelijaa Mikkelin ammattikorkeakoulusta, jotka ovat olleet harjoittelussa AEC-TEAlla vuoden 2009 aikana. Heidän kommenttien ja kokemusten avulla tutkin sosiaalisen pääoman olemassa oloa AEC-TEAlla ja kuinka pääomaa voi jatkossa tukea.

Sosiaalisen pääoman käsitteen määrittelystä on ollut vuosien saatossa kiistelyä, käsitettä käytetään eri tieteenaloilla. Tarkoitukseni ei ole tuoda uutta näkyä sosiaalisen pääoman käsitteeseen, vaan käyttää aikaisempaa tietoa joka sopii tutkimukseni puitteisiin.

Suomessa vapaaehtoistoiminta kärsii osallistujien puutteesta. Nuorten keskuudessa niin kutsuttu turismivapaaehtoisuus on nostanut päätään viime vuosien aikana. Turismivapaaehtoisuudessa on kyse siis kansainvälisestä vapaaehtoisuudesta. Termi särähtää omaan korvaani pahasti, mutta Nylundin ja Yeungin mukaan se ilmentää hyvin sitä aikaa mikä vapaaehtoisuuteen käytetään, eli vapaaehtoinen matkustaa maahan tietyn ajaksi tekemään tiettyä työtä, jonka jälkeen poistuu jättäen toiminnan taakseen (Nylund, Yeung 2005, 30.) Itse lähdin AEC-TEAlle tekemään turismivapaaehtoistoimintaa, mutta järjestön taakse jättäminen on ollut hankalaa. On hieno, että Mikkelin ammattikorkeakoulu mahdollistaa myös nykyaikaisia tapoja vapaaehtoisuuteen ja järjestötyöhön.

2 TUTKIMUSPROSESSI JA -MENETELMÄ

Aloin syksyllä 2009 tekemään opinnäytetyötäni. Nopeasti aiheekseni valikoitu AEC-TEA, mutta kuinka sitä lähtisin tutkimaan, sen hahmottaminen vei hetken. Minulla on henkilökohtaista kokemusta vapaaehtoisuudesta AEC-TEAlla. Arvostan järjestön tekemää työtä suuresti, joten aihe oli sopiva valinta minulle. Lopulta päädyin tutkimaan AEC-TEAn sosiaalisen pääoman syntyä teemahaastatteluiden kautta.

Haastattelut suoritin maaliskuun-huhtikuun aikana 2010, ja litteroimisprosessin aloitin toukokuussa. Teoriaosuutta kokosin kattavammaksi koko ajan, mutta pääteoriat olivat minulla jo kevään 2010 aikana kasassa. Analyysivaiheen aloitin syyskuussa 2010.

Oman tutkimukseni tukena olen käyttänyt Anne Birgitta Yeungin sosiaalisen pääoman tutkimusta. Hän tutki kirkon vapaaehtoistoiminnan sosiaalista pääomaa. Yeung tutkimuksessaan suhteuttaa sosiaalisen pääoman teorit vastaamaan hänen oman tutkimuksensa tarpeita. Hänellä ei ole tavoitteena tuoda uutta näkökulmaa sosiaaliseen pääomaan käsitteen määrittelyyn, vaan käyttää aikaisempia teorioita tukemaan tutkimustaan (Yeung, 2003,6.)

2.1 Tutkimusongelma

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää tuottaako AEC-TEA sosiaalista pääomaa ja kuinka sosiaalisen pääoman kehittymistä voisi tukea jatkossa. AEC-TEAlla asutaan ja tehdään tiiviisti töitä yhdessä. On tärkeää, että ihmiset pystyvät luottamaan toisiinsa ja että kaikki ovat tietoisia toiminnan päämäärästä ja tavoitteista. Ilman kunnollista vuorovaikutusta ryhmän sisäisesti, ei toimintaa pystytä harjoittamaan järjestöllä sen vaatimalla tasolla. AEC-TEAlla on siis kaikki ainekset sosiaalisen pääoman syntymiseen ja kehittymiseen.

Sosiaalinen pääoma on käsitteenä monimuotoinen, joten kokosin sen tärkeimmät ilmenemismuodot teemoiksi, joiden avulla haastatteluissa voin todentaa niiden ilmenevän järjestöllä tai niiden puuttuvan järjestön toiminnasta. Vuorovaikutus, luottamus, vastavuoroisuus, normit, nämä olivat tärkeimmät teemat, joita lähdin tutkimaan.

2.2 Tutkimusmenetelmä

Lähdin tutkimaan asiaa teemahaastatteluiden kautta. Haastattelujen lainaukset jäävät anonyymeiksi, koska henkilön tietämisellä ei ole tutkimuksen kannalta suurta arvoa. Kommentit ovat taas sitäkin arvokkaampia.

Järjestön sijaitessa Latinalaisessa Amerikassa, on minun ollut vaikea tehdä kattavia kansainvälisiä haastatteluja, joten tästä syystä haastattelin vain Mikkelin ammattikorkeakoulusta lähteneitä vapaaehtoisia. Tutkimukseni tulee myös antamaan tietoa tuleville suomalaisille vapaaehtoisille, joten myös tämä tuki kielivalintaani. Tein haastatteluja keväällä 2010 viisi kappaletta. Haastateltavat olivat Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoita, jotka olivat tehneet harjoittelunsa AEC-TEAlla vuoden 2009 aikana.

Teemahaastattelun luonteeseen kuuluu, ettei haastattelurunkoa tehdä etukäteen valmiiksi. Valitsin teemoja jotka sopivat sosiaalisen pääoman käsitteeseen sekä teemoja, joiden avulla selvitin elämistä ja työntekoa AEC-TEAlla. Teemojen käsittelyn laajuus vaihteli haastattelujen välillä, mikä on Eskolan ja Vastamäen mukaan yleistä. (Eskola & Vastamäki, 2001, 26-27.) Haastattelujen kesto vaihteli 35 minuutista reiluun tuntiin.

Haastattelupaikoiksi valitsin hyvin vapaamuotoiset kahvilat ja ravintolat, jotta haastattelut olisivat rentoja ja haastateltavat eivät kokisi olevansa tentattavina. Tunsin haastateltavista etukäteen kolme hyvin ja loppujen kahden kanssa olin tavannut jo pari kertaa aiemmin. En koe, että tuttuus vaikutti haastattelujen tuloksiin millään lailla, vaan haastateltavat olivat rehellisiä vastauksissaan. Julkista tilaa ei haastattelijä voi kontrolloida, joten vaarana voi olla ympäröivät tapahtumat (Eskola ym. 2001, 28.) Otin itse kuitenkin tämän riskin ja koen että riski oli ottamisen arvoinen. Haastateltavat eivät minusta kokeneet oloaan epämukaviksi, vaan tunnelma oli rento ja luottavainen.

2.3 Tutkijan rooli

Tutkijan roolin omaksuminen tässä tapauksessa ei ollut hankalaa. Toimin niin sanotusti vertaistutkijana, minulla on kokemusta järjestöstä ja sen toiminnasta, ja tunnen kaikki haastateltavat etukäteen, joten koen, että minulle oli helppo lähteä kertomaan

kokemuksia vapaaehtoisuudesta AEC-TEAlla. Omaan myös ensikädentietoa AEC-TEAsta sekä tiedän mitä kokemus siellä vaatii vapaaehtoiselta.

Haastattelutilanteista yritin luoda mahdollisimman rennot ja keskustelunomaiset, en halunnut haastateltavien tuntevan oloaan uhatuiksi tai syyllisiksi. AEC-TEAsta muodostuu hyvin läheinen ja kodinomainen paikka, ja siellä koetut asiat ovat henkilökohtaisia ja rakkaita, niistä keskusteleminen ja kertominen voi joissain tilanteissa olla hankalaa. Tämän halusin huomioida pitämällä keskustelun rentona ja sen rakenteen avoimena. Tutkijana minulla on vastuu luoda haastatteluille tunnelma joka auttaa niin haastatteluja että haastateltavia kertomaan tarinansa.

3 SOSIAALINEN PÄÄOMA

Sosiaalinen pääoma käsitteenä on todella tärkeä osa tutkimustani, käsitteeseen sisältyvillä teemoilla olen lähtenyt tekemään tutkimustani. Sosiaalinen pääoma on monimuotoinen käsite, joka yhdistetään niin talouteen kuin yhteisöllisyyteen. Kuitenkin omassa opinnäytetyössäni tutkin sosiaalista pääoma kuvaamassa yhteisöllisyyttä, joten olen tarkastellut käsitettä tästä näkökulmasta ja hyödyntänyt tutkijoita, jotka tutkivat sosiaalisen pääoman käsitteen yhteisöllistä ja inhimillistä puolta.

Sosiaalisen pääoman tärkeydestä kertoo Yeungin toteamus: ”*Keskeinen ja ratkaiseva tekijä terveen kansalaisyhteiskunnan rakentumisessa on sosiaalinen pääoma.*” (Yeung 2002, 12). Mitä sosiaalinen pääoma sitten oikeasti merkitsee? Yeung ruotii sosiaalisen pääoman käsitettä Putnamin teorioiden kautta, ja toteaa sosiaalisen pääoman kattavan ne sosiaalisten rakenteiden kentät, jotka parantavat yksilön ja yhteisöjen vuorovaikutusta ja tiivyyttä (2002, 13).

Ruuskanen taas avaa sosiaalisen pääoman käsitettä seuraavasti, ”*Sosiaalisella pääomalla viitataan yleensä sosiaalisen ympäristön tai sosiaalisten suhteiden tiettyihin ulottuvuuksiin, kuten sosiaalisiin verkostoihin, normeihin ja luottamukseen, jotka edistävät yhteisön jäsenten välistä sosiaalista vuorovaikutusta ja toimintojen yhteensovittamista. Sen myötä sosiaalinen pääoma tehostaa yksilöiden tavoitteiden toteutumista ja yhteisön hyvinvointia.*” (Ruuskanen 2002, 5). Ruuskasen mukaan ryhmän sisäiset normit ja luottamus, mahdollistavat ryhmän tavoitteellisen toiminnan, ja ryhmän toiminta siten hyödyttää itse ryhmäläisiä.

Hyypän näkemys eroaa Ruuskasen näkemyksestä osaltaan. Hyypä ajattelee sosiaalisen pääoman olevan synonyymi sanalle yhteisöllisyys, ja sen olevan aineeton hyödyke, joka ei ole yksittäisen ihmisen omistettavissa (Hyypä, 2005, 19). Hyypä toteaa kin sosiaalisen pääoman olevan nähtävissä järjestöjen määrässä. Järjestöt kuvastavat väestölle ominaista yhteenkuuluvuutta (2005, 13).

Sosiaalinen pääoma vaati syntyäkseen toimivan ryhmän, josta löytyy vuorovaikutusta, luottamusta ja normeja. On myös vaikeaa hahmottaa synnyttävä sosiaalinen pääoma äsken mainittuja teemoja, vai mahdollistavatko nämä teemat itse sosiaalisen pääoman synnyn. En lähde tätä kysymystä sen tarkemmin pohtimaan, koska en koe tärkeäksi

tutkimukseni kannalta tätä tietoa, koska teemat kuitenkin ovat osa sosiaalista pääoma, se miten ne ovat osa sitä, ei tutkimukseni kannalta ole merkityksellistä.

3.1 Käsitteen alkuperä

Sosiaalisen pääoma käsitteen merkitys on kokenut muutoksen vuosien kuluessa. Ensimmäinen maininta termistä on 1800-luvulta, jolloin sitä käytettiin taloustieteessä. Termi viittasi tuolloin yhteisön hallussa oleviin hyödykkeisiin, jotka tuottivat aineellista tuottoa tai helpottivat tuoton hankkimista (Ruuskanen, 2002, 1-2).

1900-luvun alkupuolella sosiaalinen pääoma-termiä alettiin käyttää sosiaalisen toiminnan voimavarana, joka korosti sosiaalista vuorovaikutusta, ystävyyttä, sympatiaa sekä hyvää tahtoa. Vuonna 1916 Hanifan käytti käsitettä selittäessään yhteiskuntaan osallistumisen merkitystä koulussa menestymiseen, tällöin käsitettä käytettiin lähes sen nykyisessä merkityksessään (Sinkkonen-Tolppi, 2002, 314.) 1950- ja 60-luvuilla kaupunkitutkimuksessa alettiin käyttää sosiaalista pääoma käsitteenä, joka kuvaili yhdyskuntarakenteen ja naapurustojen merkitystä kehitettäessä kaupunkeja (Ruuskanen 2002, 2).

Yhteiskuntatieteiden parissa 1980-luvulla, termin sosiaalinen pääoma, käyttö alkoi hiljalleen tasaantua. Ruuskasen mukaan tuolloin termin kehityksellä voidaan nähdä olleen kaksi linjausta. Bourdieu käytti käsitettä kuvailemaan yksilön ja ryhmien sijoittumista yhteiskunnan sosiaalisissa kentissä. Coleman nosti esiin taas sosiaaliset suhdeverkostot ja sen rakenteet merkittävinä normien ja luottamuksen ylläpitäjinä (Ruuskanen 2002, 2.)

1990-luvun aikana käsite nousi suurempaan tietouteen. Colemanin teorioiden mukaisesti termiä alettiin käyttää merkitsemään yksilöiden välisiä suhdeverkostoja. Putnam työryhmineen taas painotti sosiaalisen pääoman kautta tehtäviä alueellisia eroja demokratian toimivuuden, hyvän hallinnon ja talouden toimintakyvyn kentillä. 1990-luvun aikana myös taloustiede alkoi esittää omaa näkemystään sosiaalisesta pääomasta (Ruuskanen 2002, 2.)

En kuitenkaan ota omassa opinnäytetyössäni esiin tätä taloudellista sosiaalista pääomaa, koska katson teoriaa inhimilliseltä kantilta, kuvailemassa yhteisöllisyyden toi-

mintaa. Colemanin teorioihin tulen painottamaan seuraavaksi, ja hänen teoriansa ovat tutkimukseni tärkeimpiä kokonaisuuksia.

3.2 Kolme sosiaalisen pääoman muotoa

Tutkimuksessani aion käyttää hyväksi Colemanin teoriaa kolmesta sosiaalisen pääoman muodosta. Niiden avulla, koen voivani määrittellä kuinka sosiaalista pääomaa voi havaita ryhmän keskuudessa, ja kuinka sosiaalista pääomaa voi kehittää tulevaisuudessa painottamalla seuraavia kolmea termiä.

Colemanin teorian mukaan sosiaalisella pääomalla on kolme sisäistä muotoa, joiden avulla voi tarkastella sosiaalisen pääoman olemassa oloa. *Velvoite toimia vastavuoroisesti*, on ensimmäinen sosiaaliseen rakenteeseen liittyvä teoria. Periaatteessa se merkitsee sitä, että henkilö tehdessään palvelusta toiselle, voi odottaa toisen tulevaisuudessa korvaavan tämän palveluksen. Kyseessä on siis kehä, joka perustuu luottamukselle. Luottamusta tarvitaan Colemanin mukaan ylittämään palvelusten ja vastapalvelusten välinen aika (Ruuskanen 2002, 9-10.) Luottamus on myös yksi tärkeimmistä sosiaaliseen pääomaan liittyvistä käsitteistä.

Colemanin teorian toinen sosiaalisen pääoman muoto on *informaation kulku* verkostossa. Verkosto on toimiva informaatiokanava, joka Colemanin mukaan parantaa yksilönkin päätöksentekokykyä. Mitä enemmän tietoa on saavutettavissa, sitä paremmin pystytään tuottamaan tavoitteellista tulosta. Verkoston ollessa tiivis, on tiedonvälitys helpompaa ja nopeampaa (Ruuskanen 2002, 10.)

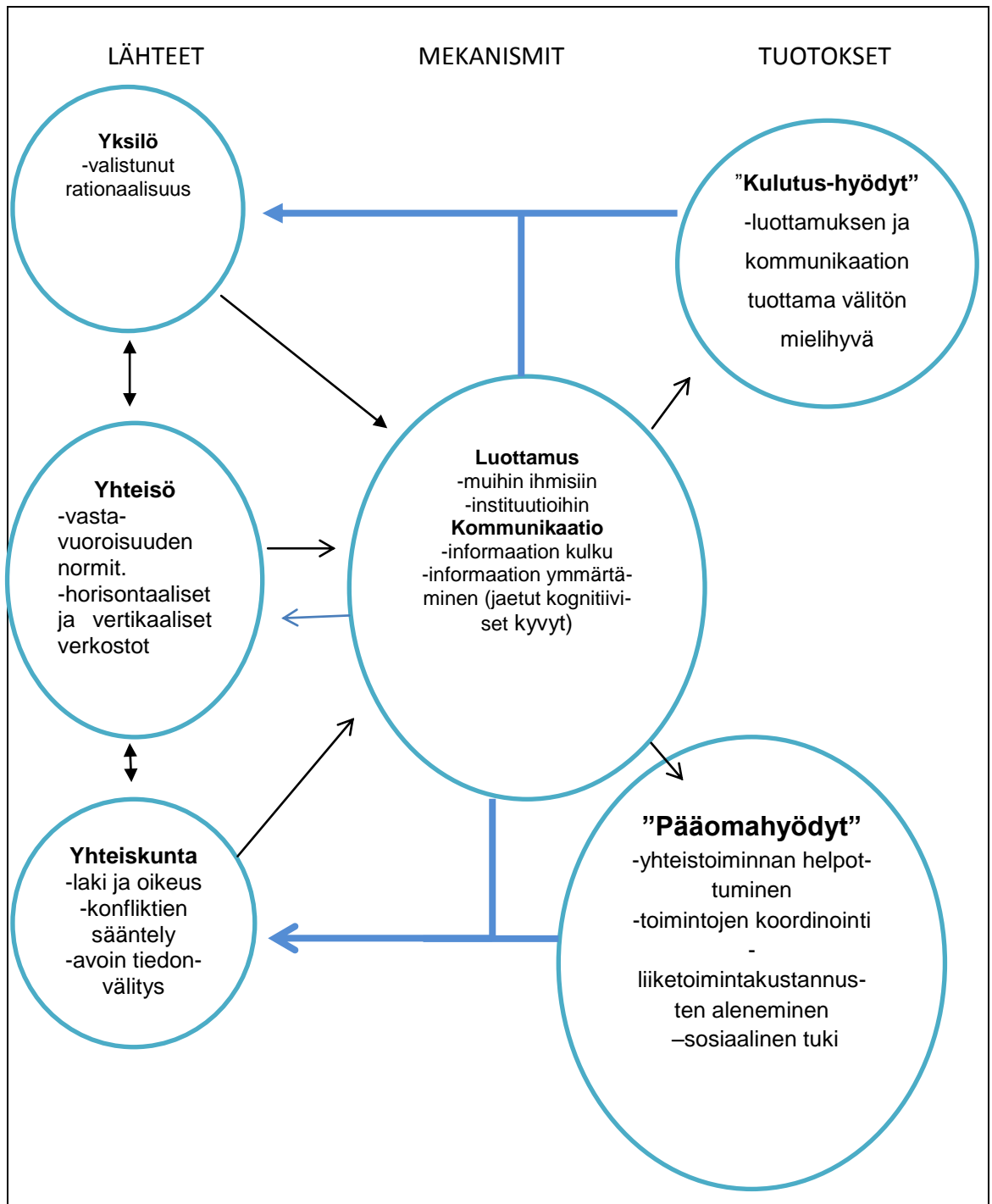
Coleman erottaa kolmanneksi sosiaalisen pääoman muodoksi *normit*. Tärkeimpiä normeja Colemanin mukaan ovat normit, jotka edistävät yhteisen hyvän eteen työskentelyä, tämä ehkäisee niin sanotusti toisten työn hedelmistä nauttimista. Colemanin mukaan normisto toimii parhaiten silloin, kuin niiden rikkomisesta rangaistaan. Rangaistus voi esimerkiksi olla ryhmästä ulos sulkeminen (Ruuskanen 2002, 10-11.)

Putnam on yhtä mieltä Colemanin tavoin että sosiaalinen pääoma sisältää voimakkaasti verkostot, sosiaaliset normit sekä luottamuksen. Ruuskasen mukaan Putnam onkin omaksunut Colemanin teorioita, mutta muokannut niitä vastaamaan omaa näkemystään sosiaalisesta pääomasta. Putnam ajattelee sosiaalisen pääoman olevan kulttuuri-

ja aikasidonnainen, eli pitkällä ajanjaksolla kulttuurille syntynyt ominaisuus (Ruuskanen 2002, 13.)

Ruuskanen on tehnyt kuvion (kts. *kuvio 1*), johon hän on jaotellut mistä sosiaalinen pääoma syntyy ja mitä se synnyttää. Sosiaalista pääomaa luo siis yksilö, yhteisö ja yhteiskunta, jotka synnyttävät luottamuksen ja kommunikaation kautta kulutushyötyjä, eli kommunikoinnin helpottamista ihmisten välillä, sekä pääomahyötyjä eli yhteisen toiminnan helpottamista, toiminnan koordinoimista sekä sosiaalista tukea (Ruuskanen 2001, 46-47.)

Kuvio 1 Sosiaalisen pääoman lähteet ja tuotokset, Ruuskanen (2001)

Sosiaalisen pääoman käsite ei ole jäänyt vailla kritiikkiä. Sen sanotaan olevan käsitteenä mukautuva, jonka pelätään valtaavan koko yhteiskuntateorian, koska käsite on niin sanotusti *"kaiken selittävä"*. Sosiaalinen pääoma liitetään eri tieteen osa-alueille eri merkityksiin, joten vaikeaa on luoda yhtenäistä määritelmää, joka kattaisi kaikki tieteen alat sekä muodostaisi selkeän ja yhtenäisen kuvan monipuolisesta käsitteestä (Ruuskanen 2007, 13-14, katso myös Ruuskanen 2001.)

Nyyssölän mukaan sosiaalisen pääomaa on kritisoitu sen tavasta romantisoida yhteisölliset vuorovaikutussuhteet ja samalla unohtaen suhteiden ongelmakohdat. Sosiaalisen pääoman käänttöpuolella voi ilmetä suvaitsemattomuutta erilaisuutta kohtaan tai vaikeutta sopeutua muutokseen. Sosiaalinen pääoma voi muuttua ryhmän sisäiseksi voimavaraksi, joka kuitenkin estää muiden pääsyn mukaan (Nyyssölä 2005, 13.)

3.3 Luottamuksen määrittely

Luottamus-termille ei voida luoda yhtä täsmällistä määritelmää, koska monet eri tieteenalat käyttävät termiä kuvailemaan inhimillistä vuorovaikutusta. Eri tieteenalat tutkivat luottamusta eri lähtökohdista, joka aiheuttaa vaihteluita luottamuksen määrittelyyn.

Yleispäteväksi määritelmäksi itse kuvailisin Hyypän (2005, 33) mukaelmaa luottamuksen määritelmästä, ”*Luottamus on ihmisten keskinäisiä suhteita koossa pitävä liima. Mitä suurempi perusluottamus vallitsee, sitä helpompi on toimia yhdessä ja keskittyä olennaiseen*”. Lause tarkoittaa sen mistä luottamuksessa on myös minunkin mielestäni kyse, eli luottaminen toiseen mahdollistaa toiminnan yhdessä, ilman epävarmuuden pelkoa.

Luottamus on sosiaalisen pääoman teoriassa yhteisöllinen tila. Luottamus on silti myös yksilöllinen ominaisuus, toiset luottavat enemmän kuin toiset. Luottamus tuntuu jakautuvan taloudellisen statuksen mukaan, hyvätuloiset pystyvät paremmin luottamaan muihin, kun taas huonompituloiset ovat varautuneimpia luottamisen suhteen (Ruuskanen 2002, 171-173.)

Luottamus-käsitteen määrittelemisen on huomattu olevan hankalaa. Coleman katsoo luottamuksen olevan osa sosiaalista pääomaa, muttei määrittele käsitettä turhan tarkkaan. Colemanin mukaan luottamus löytyy yksilöiden välisestä vuorovaikutusrakenteesta, jota on taas vaikea tutkia suoraan (Ilmonen ym. 2002, 85.)

Annettu luottamus on käsite jota käyttää Harrén. Termi merkitsee luottamusta, joka on jo olemassa henkilöiden välillä ennen kuin he edes tapaavat. Luottamus perustuu rooliin ja hänen toimintaan, joka on määräytynyt ennestään luotettavalle. Luottamus voi

myös perustua tuttuudelle. Vanhat ystävykset, jotka tuntevat toisensa hyvin voivat ajansaatossa luottaa toisiinsa enemmän ja enemmän, luottamus voi siis kertyä ajan myötä (Ilmonen ym. 2002, 89.)

Luottamus voidaan myös määritellä tulevaisuuden uskoksi, odotamme tulevaisuudessa suurella todennäköisyydellä tapahtuvan niin kuin me haluamme. Luotamme eri laitoksiin ja muihin ihmisiin, koska sillä tapaa teemme tulevaisuudesta helpommin ennustettavan. Kyky luottaa vähentää elämisen epävarmuutta, mutta se ei takaa täyttä varmuutta muiden aikeista. Ilman luottamusta yhteisöllisyyttä ja yhteisöä on vaikea saavuttaa (Ilmonen ym. 2002, 14-15.)

3.4 Sosiaalinen pääoma tutkimuksen kohteena

Simpuran mukaan sosiaalisen pääoman mittaamisessa pitää ottaa huomioon käsitteen nuoruus sekä ristiriitaiset ja eriävät tulkinnat. Tutkittaessa ja mitattaessa sosiaalista pääomaa on mittaus suoritettava samoin kuin muiden ei tarkasti määriteltyjen käsitteiden kanssa. Mittaaminen on silloin sopimuksenvaraista eli mittaamiselle pitää luoda omat reunaehdot. Mittaaminen voi tapahtua monella eri tavalla ja mittaamisen aineistoa voi etsiä aiemmin julkaistuista kyselytutkimuksista tai tilastoista (Simpura 2002, 200-201.)

Yeung (2003, 5-7) tutki sosiaalista pääomaa evankelisluterilaisen kirkon vapaaehtoistoiminnassa. Hän yritti haastatteluaineiston perusteella tutkia oliko sosiaalinen pääoma käypä näkökulma kirkon vapaaehtoistoimintaan. Haastatteluilla hän selvensi vapaaehtoisten yksilötason kokemuksia sekä merkityksiä. Yeungin haastattelu oli teemahaastattelu, johon hän etukäteen mietti teemat. Teemoina hän käytti esimerkiksi sosiaalisen pääoman teorioita, kansalaisyhteiskuntaa, vapaaehtoisuutta sekä motiiviteorioiden muotoja (2003,9.)

Itse käytin myös teemahaastattelua Yeungin tapaan, mutta sosiaalista pääomaa tutkittaessa on mahdollista käyttää tutkimusmuotona myös kyselylomaketta. Kivelä ja Siisiäinen ovat tehneet tutkimuksen lomakekyselyllä ja he ovat myös tehneet aiheesta tarkan artikkelin, jossa käydään läpi lomakkeen tekoa. Heidän laaja kyselylomakkeensa sisälsi yhteensä 64 kysymystä, joista 11 suorasti oli linkitettyä sosiaalisen pääoman teoriaan. Monipuolisten vastausmateriaalin saamiseksi he myös kysyivät elä-

mänhistoriaan liittyviä kysymyksiä ja sekä paikallisuuteen (Kivelä & Siisiäinen 2007, 164-165.)

4 RYHMÄ JA YHTEISÖ KÄSITTEENÄ

AEC-TEAlla eletään yhdessä järjestön toimipaikan yhteydessä olevalla vapaaehtoispuolella. Vapaaehtoiset työskentelevät ja asuvat yhdessä, joten on tärkeää selventää ryhmää ja yhteisöä käsitteinä, ja käydä läpi ryhmäilmiötä, koska nämä luovat perustan sosiaalisille suhteille. Sosiaalinen pääoma sekä ryhmäilmiö, kohtaavat monissa käsitteissä ja niistä löytyy yhtenäisyyksiä paljon, joten on tärkeää pohtia, sosiaalisen pääoman ja ryhmäilmiön yhteisvoimaa.

Kopakkalan mukaan yhteisö-termiä on alun perin käytetty luonnollisesti yhteen tulleista ihmisistä, jotka esimerkiksi yhteisön avulla selviytyvät arjesta (Kopakkala 2005, 31). Nykyään yhteisön keskeinen piirre on yhteisöllisyyden tunne. Yhteinen asia tuo ihmiset yhteen ja mahdollistaa toiminnan asian tiimoilta. Yhteisöllisyys kehittyy toiminnan ja tutustumisen kautta, mutta kuitenkin yhteinen asia riittää tuomaan tuntemattomat ihmiset yhteen (Jauhiainen 1994, 46.) Yhteisöön voi kuulua nykyään, vaikkei aktiivisesti osallistuisikaan sen toimintaan. Kopakkalan mukaan kuitenkin yhteisöllisyyden tunne vahvistuu toiminnan myötä (Mt. 2005, 31.)

Ryhmää Kopakkala kuvailee seuraavasti: ”*Ryhmän tunnusmerkiksi mainitaan kirjallisuudessa muun muassa sen koko, tarkoitus, rajat, säännöt, vuorovaikutus, työnjako, roolit ja johtajuus. Ihmisjoukko muotoutuu ryhmäksi, kun sen jäsenillä on jotakuinkin yhteinen tavoite, jonkin verran keskinäistä vuorovaikutusta (tai ainakin mahdollisuus siihen) ja käsitys siitä, ketkä ryhmään kuuluvat.*” Kopakkala myös selventää mikä erottaa ryhmän yhteisöstä, ”*Yhteinen rajattu tavoite, mahdollisuus tavoitteesta seuraavaan työnjakoon ja jäsenten tuttuus erottavat ryhmän yhteisöstä, verkostosta ja satunnaisesta ryhmästä.*”(Mt. 2005, 36.)

4.1 Ryhmä ilmiönä

Jauhiaisen ja Eskolan mukaan ryhmä on yksilöiden tarkoituksellista toimintaa yhdessä, tietyssä ympäristössä ja tilanteessa. Ryhmän olemassaolo ja toiminnan laatu riippuu yksilöiden panostuksesta. Jokainen jäsen tuo henkilökohtaisen käyttövoimansa mukanaan ja tästä koostuu sitten myös ryhmän käytettävissä olevat voimavarat. Ryhmässä toimimisesta on myös paljon yksilöllistä hyötyä, kuten itsetuntemuksen lisään-

tyminen ja yhteisöllisyyden tunne. Yksilö ja ryhmä palvelevat siis toinen toistaan (Jauhiainen ym. 1994, 13-16.)

Tavoitteellinen ryhmä muodostetaan tarkoitusta varten ja se yhdistää ihmiset toimintaan jolla on päämäärä, on tärkeää siis asettaa tavoitteet ja tarkoitus näkyviksi. Jotta tavoitteellinen toiminta olisi mahdollista, on ryhmän tärkeää suunnata voimavaransa yhteistyöhön. Yhteistyö taas vaatii ryhmän sisäistä luottamusta ja tuntemista (Jauhiainen ym. 1994, 49-50.) Keskeisin tuntomerkki tavoitteellisella ryhmällä on päämäärätietoinen toiminta. Tällainen toiminta liittyy jäsenet yhteen ja tekee heistä tasavertaisia ja keskinäiseen päätöksentekoon luottavia. Tavoitteellinen ryhmä tarvitsee yhteisen asian, jonka taholla toimia, jotta se pysyisi koossa (Jauhiainen ym. 1994, 52.)

Tavoitteellisella ryhmällä voidaan katsoa olevan kaksi eri perustetta olemassaololle, 1. psykologinen, henkilökohtainen halu ja mahdollisuus pyrkiä päämäärään, 2. sosiaalinen, ryhmällä on halu yhteiseen toimintaan tai päämäärään. Tavoitteellisessa ryhmässä ei pystytä ohittamaan yksilön haluja, mutta yksilö joutuu kuitenkin sovittamaan omat halunsa yhteisen edun eteen. Tavoitteelliseen ryhmään sitoutuminen on usein asiakoh- taista ja ajallisesti rajattua. Usein saattaakin käydä että ryhmään ei sitouduta, vaan sitoudutaan ryhmän ajamaan asiaan (Jauhiainen ym. 1994, 52-53.)

4.2 Ryhmän kehitysprosessi ajallisesti

Kopakkala käyttää teoksessaan Tuckmanin esittelemää kehitysprosessin kulkua *forming, storming, norming and performing* eli muotoutumis-, kuohunta-, sopimis- sekä hyvin toimivaa vaihetta (Kopakkala 2005, kts myös Jauhiainen 1994.)

Kopakkala käyttää teoksessaan Tuckmanin esittelemää kehitysprosessin kulkua *forming, storming, norming and performing* eli muotoutumis-, kuohunta-, sopimis- sekä hyvin toimivaa vaihetta. Forming vaiheen aikana osallistujat ovat hyvin riippuvaisia ohjaajasta tai toiminnan mahdollistajasta, ja haluavat selvittää toiminnan tarkoituksen. Säännöt ovat tärkeä osa toimintaa ja ne ohjaavat sitä. Vaihe voidaan kokea ahdistavana sen uutuuden takia (Kopakkala 2005, 48-49, kts myös Jauhiainen 1994.)

Storming vaiheen aikana aletaan kuohua, eli testataan muita ryhmäläisiä sekä ohjaajan auktoriteettia. Ryhmän sisäinen kanssakäyminen on rohkeampaa ja erimielisyyksien-

kin uhalla uskalletaan tuoda omat mielipiteet esiin. Ryhmän sisällä alkaa muodostua pienempiä ryhmiä, jotka voivat aiheuttaa jännitteitä ryhmään. Vaiheen läpikäyminen tuo ryhmää yhteen (Kopakkala 2005, 49-50, kts myös Jauhiainen 1994.)

Norming vaiheen aikana taas aletaan luoda tavoitteita ja yhteisiä sääntöjä toiminnalle. Tämä vaihe vaatii storming vaiheesta selviytymisen. Performing, nyt itse tavoitteellinen toiminta voi alkaa. Osallistujat osaavat ratkaista sisäiset ongelmat ja ryhmähenki tukee toimintaa. Ryhmän sisäiset roolit voivat muuttua ja toiminta on itsenäisempää kuin forming vaiheessa (Kopakkala 2005, 50-51, kts myös Jauhiainen 1994.)

Tuckmanin vaiheet toteutuvat jokaisella ryhmällä omanlaisesti, joten jokaista ryhmää tulisi tutkia niin sanotusti yksilönä (Kopakkala 2005, 48-51). Vaiheiden ymmärtäminen auttaa tajuamaan että konfliktit ja erimielisyydet ovat osa ryhmän taivalta, eikä niitä tarvitse pelätä.

4.3 Ryhmän koostumuksen merkitys toiminnassa

Ryhmän toiminta riippuu siitä, minkälaisia jäseniä ryhmään on kasaantunut. Jäsenten energia ja toimintakapasiteetti määrittävät ryhmän toimintaa ja toiminnan laatua. Ryhmän toiminnan kannalta on tärkeää miettiä jokaisen jäsenen henkilökohtaisia ominaisuuksia suhteessa toimintaan, eli on tarkasteltava onko jäsen sopiva ryhmään ja minkälaisia ominaisuuksia hän ryhmään tuo. Ryhmän jäsenten odotukset ja tarpeet tulisi myös ottaa huomioon, jotta toiminta sujuisi yhteisymmärryksessä (Jauhiainen ym. 1994, 107-109.) On myös kuitenkin tärkeää miettiä toiminnan tavoite ja tehdä se selväksi kaikille, jotta toiminnan sisään syntyisi auttaa yhteistoimintaa (Repo-Kaarento 2007, 33).

Jauhiainen ym. käyttää Balesin määritelmää ryhmän koosta, määritelmän mukaan pienryhmäksi lasketaan ryhmä, jonka kaikki jäsenet ovat vuorovaikutuksessa keskenään, kaikille on muodostunut käsitys muista jäsenistä sekä käsitys itse koko ryhmästä. Suuryhmässä taas vuorovaikutus ei tapahdu kaikkien jäsenten välillä (Jauhiainen ym. 1994, 109).

Suuret ryhmät synnyttävät usein kuppikuntia, jolloin vuorovaikutus koko ryhmän sisällä saattaa kärsiä. Pienissä ryhmissä nousee paremmin jäsenten aktiivisuus esiin sekä

sitoutuminen tekemiseen. Pienissä ryhmissä on myös asioiden sisäinen kontrolli paremmin nähtävissä, puututaan helpommin epätasa-arvoon ja laiskotteluun (Jauhiainen ym. 1994, 111.) Susan Wheelanin ja Robert McKeaganin tutkimuksen mukaan pienryhmä, jossa jäseniä on 8-10, sisältää enemmän tunteellista lämpöä ja tukea. Tutkimuksen mukaan pienryhmässä yritetään myös välttää suuria konflikteja ja aggressioiden purkamista muihin jäseniin (Himberg, 2003, 117-118 Katso myös Jauhiainen ym. 1994, 111.)

Ryhmän kehityskulkuun vaikuttavat aika ja paikka. Ajallisesti määriteltyä toimintaa voidaan suunnitella tarkemmin. Voidaan arvioida kuinka paljon aikaa tarvitaan jotta tavoitteeseen päästään ja toiminta pystytään toteuttamaan. Aika käytetään tehokkaasti jos tiedossa on jo ajan päätyminen, aikataulutus voi siis tehostaa toimintaa. Ryhmän tulee kuitenkin yhdessä luoda oma aikataulu, joka sopii kaikille (Jauhiainen ym. 1994, 112.)

Ryhmän kokoontumispaikalla on tärkeä tehtävä ryhmän olemassa olon kannalta. Se osoittaa muille, että ryhmä on todellinen. Konkreettinen paikka voi vahvistaa ryhmän sisäistä identiteettiä. Jauhiaisen mukaan myös omalla alueella on suuri merkitys. Oman tilan saaminen on tärkeää jotta vuorovaikutus ei kärsi. Henkilön tuntiessa oman tilansa uhatuksi, saattaa hän tulla torjuvaksi ja vuorovaikutussuhde muihin voi täten kärsiä (Jauhiainen ym. 1994, 113.)

4.4 Ryhmän sisäiset suhteet ja niiden toiminta

Ryhmän toiminta edellyttää asioita mitkä vahvasti liittyvät myös sosiaaliseen pääomaan, vaaditaan toimivaa informaation kulkua, työnjakoa ja sääntöjä. Yhteistoiminnan toimivuus vaatii myös avoimuuden ottaa kantaa sääntöihin, valtaan, roolitukseen sekä ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Jauhiainen käyttää termiä suhdejärjestelmä, joka koostuu ryhmän jäsenten toiminnasta ryhmässä sekä ryhmän jäsenten keskinäisistä suhteista (Jauhiainen ym. 1994, 115.)

Asemoituminen ryhmän sisässä vaikuttaa yksilöön mutta myös samalla koko ryhmään. Keskeisen aseman omaavan henkilön oletetaan toimivan tietyllä tavalla ja omaavan siis tietty rooli (Himberg 2003, 125.) Rooli muodostuu toisten tekemistä olettamuksista ja odotuksista, näiden odotusten täyttäminen johtaa usein palkkioon ja

odotetusta roolista poikkeaminen johtaa usein rangaistukseen. Roolit löytävät omistajansa yleensä juuri olettamusten kautta, henkilön koetaan olevan tietynlainen ja hän itse sitten taipuu tähän hänelle annettuun rooliin (Himberg 2003, 125-127.)

Roolit syntyvät toiminnan vaatimusten myötä ja onkin tärkeää ottaa huomioon ryhmää koottaessa tulevat roolit, jotta toiminnan tekijät vastaavat ryhmän tarkoitusta. Roolien jakautuminen taas riippuu suuresta jäsenten henkilökohtaisista ominaisuuksista ja sitoutumisesta toimintaan. Roolien jakautumiseen liittyy myös vahvasti jäsenen oma asema ryhmässä; pidetty ja kaikkien kanssa toimeentuleva henkilö saa näkyvän roolin ryhmässä, kun taas hiljainen ja vetäytyvä saa roolin, joka on näkymättömämpi (Jauhiainen ym. 1994, 119.) Jauhiainen ym. (1994, 120) kannustavat tuomaan esille tarvittavia rooleja ryhmässä, heidän mukaansa se voi edistää ryhmän tehokkuutta.

4.5 Ryhmän normisuhteet sekä sisäinen kommunikaatio

Ryhmän yhdenmukaista toimintaa säätelevät normit, näiden avulla ilmaistaan jäseniin kohdistuvat odotukset ja toiminnalle luodaan rajaehdot. Himbergin mukaan normit voivat olla virallisia tai epävirallisia. Yhteisön tottumukset ja tavat ovat yhtä käypiä kuin julkilausutut säännöt. Normeihin, joita ei lueta säännöiksi, on hankala Himbergin ym. mukaan puuttua, he suosittelvatkin että ryhmät miettivät välillä ohjaako heidän toimintaansa piilossa oleva normisto (Himberg 2003, 129.)

Ryhmän sisässä syntyy normisuhdejärjestelmä, jossa esimerkiksi vanhat opettavat uusia paikan sääntöihin. Normisuhdejärjestelmä kuvastaa ryhmän jäsenten sijoittumisen ryhmän sisäiseen sosiaaliseen kontrolliin. Sosiaalinen kontrolli merkitsee jäsenen muokkaamista käyttäytymään ryhmän päämäärän mukaisesti, kontrolli voi olla myös pakottamista taipumaan tiettyyn muottiin. Ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista muokata jäsentä pakolla, eikä jäsenen tulisi pelkästä miellyttämisenhalusta muokkautua, koska tämä voi vaikuttaa myös negatiivisesti ryhmän toimintaan (Jauhiainen ym. 1994, 122.)

Kommunikaation merkitys ryhmässä on erittäin suuri. Jokaisen yksilön on oltava tietoinen ja ymmärrettävä asioiden merkitys, jotta päätöksiä pystytään tekemään. Jos kommunikaatio kasautuu erialisista tulkinnoista ja väärinymmärryksistä, olisi ryhmän

syytä antaa välitöntä palautetta ja keskustella tilanteesta avoimesti (Jauhiainen ym. 1994, 126.)

Ryhmän sisäiset pienryhmät jakautuvat usein tunneperäisistä syistä, ihmiset, jotka kokevat olevansa keskenään turvassa ja pidettyjä, luovat yhdessä pienryhmän. Pienryhmien tulee kuitenkin olla keskenään vuorovaikutuksessa, jotta ryhmän toiminta ei kärsisi (Himberg 2003, 131.) Jotta yksilö viihtyisi ryhmässä, on tärkeää että hän tuntee olonsa arvostetuksi ja häntä ymmärretään. Tällöin yksilö uskaltaa antaa oman panoksensa ryhmän puolesta (Jauhiainen ym. 1994, 130.)

5 AEC-TEA-ASSOCIATION

AEC-TEA eli The Tarcilia Evangelista De Andrade Educational Cultural Association (kts. kuva 1) on Brasiliassa, Bahian osavaltiossa Capim Grosso nimisessä kaupungissa sijaitseva järjestö. Järjestö perusti vuonna 1998 paikalliset opiskelijat, parantamaan kaupungin koulutusmahdollisuuksia. Järjestöä ei ole aikaisemmin tutkittu ja kirjallista materiaalia on hyvin vähän. Tämän luvun tiedot perustuvat pääasiallisesti englanninkieliseen Volunteer Orientation 2010 – oppaaseen, jonka olen kääntänyt opinnäytetyötäni varten.

Aluksi järjestö tarjosi paikallisille englanninopettajille lisäkoulutusta ulkomailta tulevien vapaaehtoisten avulla. Paikallisilla opettajilla ei ollut mahdollisuutta harjoittaa Capim Grossossa opettamaansa ainetta, joten opetuksen taso oli heikkoa. Englannin opetusta alettiin nopeasti tarjota myös muille paikallisille, ja nykyään suurin osa opiskelijoista on nuoria, jotka haluavat oppia puhumaan englantia (AEC-TEA 2010, 3-4.)

Kuva 1, Suhonen, 2009

Vuoteen 2006 mennessä AEC-TEA oli omavarainen järjestö, jota johti ryhmä paikallisia omistautuneita AEC-TEAlaisia. Vuonna 2009 AEC-TEA valittiin Ponto De Cul-

tura- projektiin (kts. kuva 2), josta tuli ensimmäinen osavaltion rahoittama projekti AEC-TEAlle. Projektin myötä AEC-TEA on aloittanut ilmaisen teatteri- ja valokuvausryhmän, jotka ovat suunnattu kaupungin köyhimmille. AEC-TEAn tavoitteena on jatkossakin kehittää toimintaa kaupungin tarpeiden mukaisesti (AEC-TEA 2010, 3-4.)

Kuva 2, Suhonen 2009

5.1 Järjestön rakenne ja rahoitus

AEC-TEA on paikallinen järjestö, jonka jäsenet ja toimihenkilöt valitaan joka toinen vuosi. Päivittäiset järjestön askareet hoituvat paikallisten sekä ulkomaalaisten vapaaehtoisten toimesta. Toimintaa koordinoiva ryhmä kokoontuu viikoittain keskustelemaan toiminnasta ja rahoituksesta (AEC-TEA 2010,3.)

Haasteena myös Brasiliassa on se, että on usein hankalaa saada paikallisia mukaan toimintaan. AEC-TEA ei voi maksaa palkkaa ja paikallisten ajanpuute hankaloittavat uusien paikallisten vapaaehtoisten löytämistä. AEC-TEAlle onkin syntynyt maine ulkomaalaisten järjestönä, mikä taas ei ole järjestön tavoite. Kansainvälisiä vapaaehtoisia pyydetäänkin aina ottamaan paikalliset vastaan kohteliaasti ja lämmöllä (AEC-TEA 2010, 3.)

AEC-TEA ei ole vastaanottanut rahoitusta valtiolta tai säätiöiltä ylläpitämään toimintaansa. Suurin osa tuloista saadaan vapaaehtoisten ja opiskelijoiden maksuista. Maksut opiskelijoilta ovat aina keskusteltavissa poikkeustapauksissa. AEC-TEA vaihtaa myös kursseja elintarvikkeita ja muita palveluita vastaan. Vuodesta 2009 Ponto De Culturán myötä AEC-TEA on vastaanottanut osavaltiolta rahoitusta projektiin. Vapaaehtoiset osallistuvat omiin kuluihinsa noin 100 eurolla kuussa, jolla korvataan ruoka, sähkö, vuokra, Internet ja muut mahdolliset kulut (AEC-TEA 2010, 3.)

5.2 Capim Grosso

Capim Grosso on pieni kaupunki Bahian osavaltiossa. 30 000 asukkaan kaupunkia parhaiten työllistävä kaupunki itse, koulut sekä pienet paikalliset yritykset. Paikallisen politiikan saotaan olevan perustunut enemmän sosiaalisille verkostoille kuin ideologioille (AEC-TEA 2010,11.)

Capim Grossossa on kaksi julkista lukiota, kaksi yläastetta sekä useita peruskouluja. Kaupungista löytyy myös yksityinen lukio ja muutama yksityinen peruskoulu. Kaupungin ensimmäinen korkeakoulu avautui vuonna 2004, tarjoten halukkaille liiketalous-, koulutus- ja kirjanpitokursseja. Paikalliset koulut kärsivät liian suurista oppilasmääristä, jopa viisikymmentä oppilasta opiskelee samassa luokassa. Nykyään opiskelu on Brasiliassa ilmaista ja oppivelvollisuuteen sidottua, aikuisista löytyy kuitenkin monia lukutaidottomia ja ei-koulutettuja. Peruskoulun jälkeen harva jatkaa ylempään koulutukseen (AEC-TEA 2010,11.)

Capim Grosso on uskonnollinen kaupunki, jonka asukkaat osallistuvat aktiivisesti kirkkotoimintaan. Paikalliset jakautuvat pääasiallisesti evankelisiin ja katolisiin. Uskonto on paikallisille jokapäiväinen keskustelun aihe, ulkomaalaisilta vapaaehtoisilta usein kysytäänkin mihin kirkkoon he kuuluvat. AEC-TEA rohkaisee olemaan rehellinen vastatessa, mutta samalla varovainen. Monelle paikalliselle on ennenkuulumatonta kuulla, ettei joku usko jumalaan, tämä voi johtaa etääntymiseen paikallisista. Paikallista uskontokulttuuria tulisikin kunnioittaa (AEC-TEA 2010, 11.)

5.3 Vapaaehtoisten rooli ja työ

Nykyinen talo on ollut AEC-TEAn käytössä vuodesta 2004. Vuonna 2009 lahjoitusten avulla tehtiin suuri remontti rakennuksessa, jolloin talo jaettiin näkyvämmiin järjestön puoleen sekä vapaaehtoisten puoleen. Vapaaehtoisten puolella on kolme makuuhuonetta, keittiö, 2 kylpyhuonetta, ruokailutila ulkona sekä patio riippumatolla. Järjestöpuolelta taas löytyy kolme luokkahuonetta, toimisto, atk-huone sekä patio (AEC-TEA 2010, 9.)

Vapaaehtoisten pääasiallinen työ AEC-TEAlla on opettaa englantia paikallisille. Kurssit on jaettu neljään eri tasoon ja usein jokaista tasoa on kaksi luokallista. Opetuksen apuna AEC-TEAlla pidetään viikoittaisia kokouksia, joissa voidaan jakaa ideoita opetuksesta ja tukea toisia. Opettajien on tärkeää tehdä hyvin tarkkoja muistiinpanoja opetuksesta, jotta tulevat vapaaehtoiset tietävät tarkalleen mitä asioita luokkien tulisi jo tietää. AEC-TEA tarjoaa myös muiden kielten kursseja aina mahdollisuuksien mukaan. AEC-TEAlaiset tarjoavat myös apua kaupunkiyhteisön muille järjestöille, kuten lastenhoitokeskuksille ja kouluille (AEC-TEA 2010, 2.)

Nykyään joka viikko valitaan vapaaehtoisista yksi, jonka tehtävänä on koordinoida viikon taloustyöt, tehdä aikataulut ja työlistat ja järjestää talotapaaminen, häntä kutsutaan nimellä House Leader. AEC-TEA on ainutlaatuinen toimintamuoto Capim Grossossa, mutta järjestö pitää tärkeänä ylläpitää samat rutiinit kuin paikallisilla kodeilla, joten järjestönrakennuksen tulee olla erittäin siisti. Yhdessä vapaaehtoiset tekevät päivittäisiä ja viikoittaisia askareita, jotka koordinoija antaa tehtäväksi (kts taulukko 1) (AEC-TEA 2010, 9.)

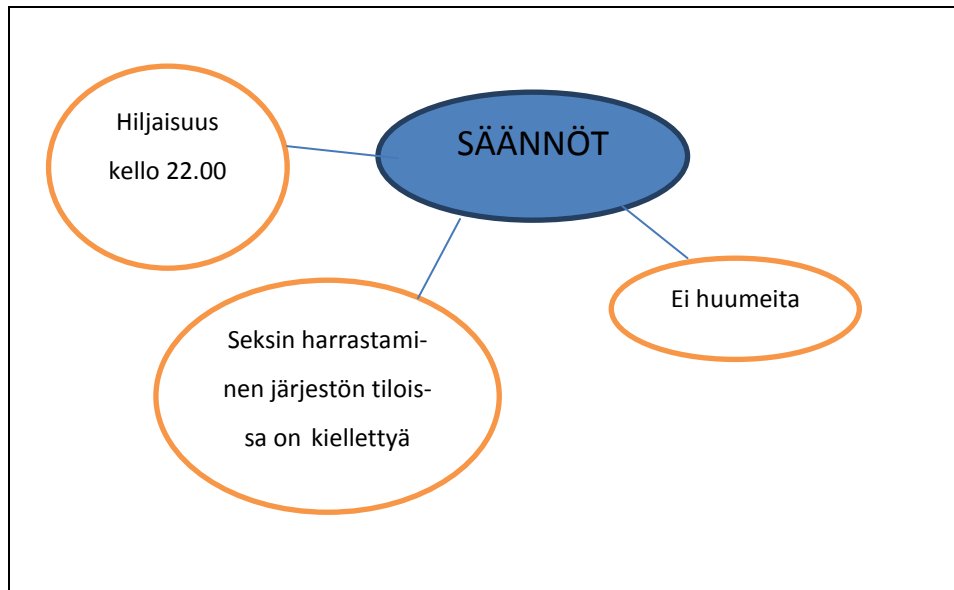
PÄIVITTÄISET TEHTÄVÄT	VIIKOITTAISET TEHTÄVÄT
Leivän ja maidon hankinta	Ruokaostokset torilta
Asumistilojen siistiminen	Vessan siistiminen 3 krt/vko
Lounaan tekeminen	
Puutarhan hoito ja kastelu	

Taulukko 1, vapaaehtoistalon työt talukoituna. (AEC-TEA 2010, 9)

Kotityöt ovat jaettu viikoittaiselle ohjelmalle, joka vuorottelee niin, että kaikki vapaaehtoiset osallistuvat jossain vaiheessa kaikkeen. Vapaaehtoisilta kuitenkin odotetaan apua kaikissa talon tehtävissä, vaikkeivät he olisikaan listalla juuri siinä tehtävässä (AEC-TEA 2010, 9.)

Vapaaehtoistaloon on määritetty muutama sääntö, joiden on koettu olevan erittäin tärkeitä, katso kuvio 3. Sääntöjä ei ole kirjattu monia Volunteer Orientation 2010-oppaaseen, mutta säännöt ovat luettavissa arvojen ja toimintatapojen kautta. Nämä säännöt ovat, jotka ilmenevät kuviosta, ovat kirjattu tarkasti, ja niiden merkitys on selitetty.

Kuvio 3 AEC-TEAn säännöt (AEC-TEA 2010, 9)

Hiljaisuus tulee kello 22:00, koska työpäivä tulee aloittaa aikaisin ja myös koska rakennuksen ympärillä on muutakin asutusta, kuuluu patiolla keskustelu myös naapureiden puolelle. Missään tapauksessa ei ole hyväksyttävää käyttää huumeita yhteisössä tai AEC-TEAlla. Vapaaehtoinen joka käyttää, ostaa tai sanoo käyttävänsä huumeita, ei saa toimia järjestössä. Alkoholinkäyttö tietyissä rajoissa hyväksyttävää, mutta AEC-TEAn maine ei saa siitä kärsiä. Seksin harrastaminen järjestön tiloissa on kiellettyä, koska vapaaehtoiset asuvat järjestöllä ja heidän ei tarvitse joutua epämukavaan tilanteeseen omassa ”kotoaan”. Näiden sääntöjen rikkominen on aiheuttanut ongelmia ryhmässä (AEC-TEA 2010, 10.)

5.4 Vapaaehtoistoimintatavat AEC-TEAlla

AEC-TEA ei ole vanha järjestö, sen toiminta on alkanut nyt vakiintua, ja etenkin vuoden 2009 jälkeisen remontin myötä, on sen toiminta alkanut saada tietyn muotonsa. AEC-TEAlla ei sinänsä ole vapaaehtoisohjelmaa sanan suorassa merkityksessä, mutta

vuosien aikana on toiminta muodostunut tietynlaiseksi toimintatavaksi, joka siirtyy vapaaehtoiselta toiselle.

Pitkäaikaiset vapaaehtoiset ovat tehneet ohjelman AEC-TEAlle joka hyödyttää ympäröivää yhteisöä sekä kaupunkia, on edullinen vierailijoille ja mahdollistaa järjestön toiminnan ainoastaan vapaaehtoisten voimin. Pitkäaikaiset vapaaehtoiset ovat koonneet toimintatapoja ja arvoja, joiden mukaan AEC-TEAn toiminta ja vapaaehtoiset toimivat. Arvojen kautta selviää myös kuinka AEC-TEA odottaa vapaaehtoistensa toimivan ja käyttäytyvän oleskelunsa ajan (AEC-TEA 2010, 4-6.)

Exchange eli *vaihto*, suomalaisille käsite ajatusten vaihto kertoo tarkemmin mistä on kyse. AEC-TEA mainostaa oppimismahdollisuutta jossa oppilaat ja opettajat voivat vaihtaa dialogia, samalla oppien toisiltaan. Heidän kansainvälinen vapaaehtoisohjelma painottaa tätä sitoutumista ajatusten vaihtoon ja keskinäiseen kunnioitukseen (AEC-TEA 2010, 4.)

Curiosity and Initiative eli *uteliaisuus ja aloitteellisuus*, AEC-TEA kehottaa vapaaehtoisiaan olemaan aktiivisia tutustumaan kaupunkiin, elintapoihin ja erilaisiin projekteihin. AEC-TEA toivoo vapaaehtoisilta aloitteellisuutta niin arkipäiväisissä asioissa kuin uusissakin tilanteissa. AEC-TEAlla kukaan ei pysty vahtimaan työntekoa, joten oma-aloitteisuus helpottaa (AEC-TEA 2010, 4-5.) Oma uteliaisuus ja rohkea aloitekyky helpottavat sopeutumista Capim Grossoon, Vapaaehtoisen ei tule pelätä kaupunkia ja sen ihmisiä.

Patience and Flexibility eli *kärsivällisyys ja joustavuus*, pitkäaikaisten vapaaehtoisten mukaan Capim Grossossa asuminen vaatii epävarmuuden hyväksymistä ja halua muuttaa omia suunnitelmia hetkessä. Elämä Capim Grossossa liikkuu tahtiin, johon monet vapaaehtoisista eivät ole tottuneet, joten totuttelu pelkkään olemiseen kannattaa, ja siitä kannattaa myös nauttia. AEC-TEAlla on paljon puuhaa ja on suotavaa, että vapaaehtoiset ovat joustavia ja tekevät mitä tarvitaan (AEC-TEA 2010, 5.) Omasta kokemuksesta voin kertoa, että asiat todellakin tulevat tehtyä vaikka tuntuisi, ettei mikään etene.

Group Living eli *yhteisöasuminen*, vaikkakin vapaaehtoiset tulevat ympäri maailman, AEC-TEAlla on tarkoitus pärjätä ryhmänä. Kaikki tekevät mitä tulee tehdä ajatellen

toisiaan eivätkä ainoastaan itseään. Jokaisen tulee miettiä kuinka heidän käytöksensä vaikuttaa muihin ja ottaa huomioon ryhmän paras etu. Yhteisöstä tulee nopeasti ystäviä, kollegoita, kodinhoitajia, lohduttajia, apulaisia ja perhettä, olit sitä valmis hyväksymään tai et (AEC-TEA 2010, 5.)

Continuity and Sustainability eli *jatkuvuus ja pysyvyys*, vapaaehtoiset työskentelevät osana ryhmää oleskelunsa ajan ja osana isompaa ryhmää, johon kuuluu entiset, nykyiset ja tulevat vapaaehtoiset. Järjestö jonka vapaaehtoiset jatkuvasti vaihtuvat, on tärkeää ylläpitää jatkuvuutta kuukaudesta toiseen (AEC-TEA 2010, 5-6.) Jatkuvuuden mahdollistaa kirjanpito opetustyöstä jota tietyn luokan kanssa teet. Muistan että, AEC-TEAlla on tuntipäiväkirja, joka tulisi vapaaehtoisten täyttää oppituntien jälkeen. Muutenkin toiminnan jatkuvuutta helpottaa, että kirjaat tekemiset ylös ja jätät tuleville tiedon tekemästäsi työstä.

AEC-TEAlaiset kehottavat ottamaan yhteyttä aikaisempiin vapaaehtoisiihin sekä lukemaan raportteja ja artikkeleita, jakamaan tietoa projekteista, kursseista sekä oppilaista, pitämään tarkkoja muistiinpanoja työstä ja jättämään materiaalit niin, että ne ovat muiden löydettävissä. Jokaisen lyhytaikaisen vapaaehtoisen tulee myös ajatella seuraamuksia lähdön jälkeen (AEC-TEA 2010, 5-6.)

Tärkeintä järjestölle on ylläpitää sen hyvää mainetta, jotta ihmiset kokevat olonsa tervetulleiksi ja pystyvät tuomaan lapsensa järjestölle opiskelemaan. Työskentely AEC-TEAlla on kuin kesäleirillä työskentely, vapaaehtoiset edustavat aina AEC-TEAa, opettajia sekä omaa maatansa, joten vapaaehtoisten tulee käyttäytyä sen mukaisesti, ettei järjestön maine kärsi (AEC-TEA 2010, 6.)

Self-Awareness and Reflection, eli *itsetietoisuus ja reflektointi*, on tärkeää olla tietoinen oman kulttuurin vaikutuksesta omaan persoonaan sekä omista motiiveista ja odotuksista vapaaehtoisuudesta. AEC-TEA muistuttaa, että kohdatut ongelmat saattavat vain olla tuntemattomia, joten totuttelu voi viedä aikaa (AEC-TEA 2010, 6.)

6 AEC-TEA OSANA KOLMATTAA SEKTORIA

Hyypän mukaan järjestöt ilmentävät yhteiskunnan sosiaalista pääomaa, tästä syystä koen tärkeäksi määritellä AEC-TEAn osaksi kolmatta sektoria (2005,13). Käyttämällä länsimaalaista tapaa määritellä kolmas sektori, on AEC-TEA kiistämättä osa kolmatta sektoria. John Hopkinsin-tutkijaryhmässä on kehitelty tapa määritellä kolmas sektori. Määritelmän avulla voidaan AEC-TEA osaksi kolmannen sektorin verkostoa. Tutkijaryhmän määrittely perustuu viiteen pääkriteeriin, jotka ovat rakenteellisuus, yksityisyys, voittoa tavoittelemattomuus, itsehallinnollisuus sekä vapaaehtoisuus (Helander, 1998, 53.) Jotta yhdistystä voidaan pitää osana kolmatta sektoria, tulee sen saada kaikista kriteereistä korkeita tuloksia (Helander 1998, 53-55).

Rakenteellisuudella viitataan siihen että järjestön rakenteen tulee olla jossain määrin institutionalisoitunutta eli vakiintunutta. Yhtenä tunnuspiirteenä pidetään järjestyssääntöjen luomista, sääntöjen tulisi sisältää jäsenyyttä, johtamista ja menettelytapoja sekä toiminnallista jatkuvuutta varmistavia säännöksiä. Rakenteellisuus ei kriteerinä sulje sektorin ulkopuolelle järjestöjä, jotka eivät ole rekisteröityneet (Helander 1998, 53-54.) AEC-TEAlla on sääntöjä, jotka koskevat paikallisen hallituksen toimintaa ja määrittävät hallituksen toimintamahdollisuuksia (AEC-TEA, 2010, 3.)

Yksityisyyden määritelmällä tarkoitetaan, ettei järjestö saa olla osa valtion toimintaa eikä välittömässä julkisten viranomaisten hallinnassa, tämä ei kuitenkaan estä yhteistyötä viranomaisten kanssa. Viranomaiset eivät saa määrätä johtokuntaa kolmannen sektorin toimijalle, mutta viranomainen voi olla osa johtokuntaa. Rahoitus ei saa pohjautua valtiolliseen tukeen kokonaan, mutta tukea voi vastaanottaa viranomaisilta (Helander 1998, 5.4. AEC-TEA on sitoutumaton järjestö, joka ei ota valtiolta rahoitusta vastaa pyörittämään perustoimintaa, nykyään AEC-TEAlla pyörii kuitenkin osavaltion rahoittama projekti, mutta saadut rahat ohjataan projektin kuluihin, ei järjestön muuhun toimintaan (AEC-TEA 2010, 3).

Voittoa tavoittelemattomuus on tärkeä osa kolmatta sektoria, se erottaa järjestötoiminnan liiketoiminnasta. Keskeisintä on, että järjestö ei tavoittele voittoa omistajilleen, tämä ei kuitenkaan estä varojenkeruuta, varat on vain suunnattava järjestön perustoimintaan (Helander 1998,54.) AEC-TEAn varat tulevat lahjoituksina, sekä vapaaeh-

toisten ja opiskelijoiden maksuista, varat käytetään toiminnan pyörittämiseen (AEC-TEA 2010, 3).

Itsehallinnollisuus sisältää järjestön edellytyksen itse valvoa omaa toimintaa. Yhdistyksellä tulee olla omat säännöt ja menettelytavat, joihin ulkopuoliset eivät voi vaikuttaa (Helander 1998, 54). AEC-TEAn toiminta on muotoutunut vuosien saatossa ja on luotu tietyt puitteet joissa toimintaa tehdään tietyllä kaavalla. Vapaaehtoiset, niin paikalliset kuin kansainväliset, pitävät kirjaa tehdystä työstä sekä toiminnan ympäriltä pidetään myös kokouksia, jossa voidaan käydä läpi toimintaa ja sen laadukkuutta. (AEC-TEA 2010, 2-3,9.)

Vapaaehtoisuus, eli toiminnan vapaaehtoisuutta kaikilla tasoilla, ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yksikön kaikki toiminta on vapaaehtoisuuden varassa (Helander 1998,54). Vapaaehtoisten panostuksen tulee kuitenkin olla huomattava. AEC-TEAn toiminta pohjautuu vahvasti vapaaehtoisuuteen, esimerkiksi, opetustoimintaa pyörittävät vapaaehtoiset.

7 AINEISTOANALYYSI

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää tuottaako AEC-TEA sosiaalista pääomaa ja kuinka sosiaalisen pääoman kehittymistä voisi tukea jatkossa. Lähdin tutkimaan asiaa teemahaastatteluiden kautta. Kuten aikaisemmin totesin, haastattelujen lainaukset jäävät anonyymeiksi, koska henkilön tietämisellä ei ole tutkimuksen kannalta suurta arvoa. Myös haastateltavan tunnistaminen on liian helppoa merkitsemällä ikä ja sukupuoli.

Jaoin haastattelujen tulokset kahteen isompaan teemaan, sosiaalinen pääoma sekä AEC-TEA. Kyselin yleisiä kysymyksiä AEC-TEAsta ja järjestön työstä sekä vapaaehtoisten elämästä Capim Grossossa, koska odotin, että sitä kautta haastateltavat kertoisivat kattavammin kokemuksistaan ja saisin selville paljon sellaista, mitä ei pelkillä sosiaalisen pääoman teemoilla tulisi selville. Seuraavaksi käyn läpi sosiaalisen pääoman teeman sisäiset asiat ja sen jälkeen palaan AEC-TEA-teemaan lähemmin.

7.1 Sosiaalinen pääoma AEC-TEAlla

Sosiaalisen pääoman tutkiminen on hankalaa, koska pääoman tuottama hyöty on aineetonta. Lähdin kuitenkin seuraavien alateemojen kautta kokoamaan kattavaa näkemystä, siitä onko AEC-TEAlla hedelmällistä maaperää sosiaalisen pääoman syntyyn.

Sosiaaliseen pääomaan liittyvät tiiviisti vastavuoroisuus, luottamus, normit sekä informaationkulku. Lähdin selvittämään näiden teemojen olemassa oloa haastattelun avulla, kyselemällä kuinka asiat käytännössä AEC-TEAlla toimivat.

7.1.1 Informaation kulku

Informaation kulku on erittäin tärkeää niin sosiaalisen pääoman näkökulmasta kuin myös ryhmäilmiön kannalta. Onnistuneen informaation kulun kautta ryhmän sisäiset suhteet toimivat paremmin, ilman ristiriitoja ja väärinymmärryksiä.

Kysyttäessä saavuttaako on tarvittava tieto ryhmän kaikki jäsenet, vastasivat kaikki (5/5) haastateltavat, että aina tai melko usein.

”Riippuu aina asiasta, että yleensä joo, mutta sit se oli sen puoleen et jos et sie et jotain ymmärtäny, niin pystyit aina kysymään lisää, että pyrittiin aina siihen että kaikki ties samat asiat, mutt sit totta kai kävi joskus silleen, että tää on nyt tilanne, että mun pitää lähtee tästä että sano eteenpäin, että jos kaikilla oli kiire niin saatto helposti jossain vaiheessa katketa se tiedon kulku.”

”Aika suusta suuhun, että siis perus päivittäisissä jutuissa että hei sanotko eteenpäin että näin tulee tapahtumaan ja tää tilaisuus on silloin ja tää on peruttu.”

”Siellähän ei tarvinnu, paljoo sanoa, ku siitä tunnin päästä ties kaikki porukka oli niin pieni. Olihan siellä ilmotustaulu tietysti ja siitä sitten yleensä aina jos jotain tuli tapahtumaakin siitähän sanottiin että infotkaa tunneilla. Ei sitä tarvinnu kun kerran sanoo ääneen jossain keittiönpöydässä, ja se oli kaikkien tiedossa. kaikki oikeestaan mun mielestä liikku ihan hyvin ettei tullu mittään että häh en mä tienny”.

AEC-TEAn vapaaehtoisryhmä on niin pieni, että tiedon kulkeminen on helppoa, koska yleensä kaikki ovat tekemisissä toistensa kanssa päivän mittaan. AEC-TEAlla ei siis haastattelujen perusteella tarvitse tehdä suuria muutoksia tiedonkulussa. Vuoden 2009 lopussa kun otettiin käyttöön viikoittainen House Leader –systemi, eli joka viikko yksi vapaaehtoisista pitää yllä yleistä työnjakoa ja –tekoa ja pitää huolen, että asiat toimivat, tämä House Leaderkin helpottaa varmasti nykyistä tiedonkulkua huomattavasti (AEC-TEA 2010, 9.)

7.1.2 Normit ja säännöt AEC-TEAlla

Colemanin mukaan sosiaalisen pääoman kertymisessä on tärkeää että on normeja, jotka estävät muiden käyttävän hyväksi toisten töiden tuloksia (Ruuskanen 2002, 10-11). Säännöt pitävät yllä myös järjestystä ja osoittavat paremmin mitä saa ja mitä ei saa tehdä, näin ne luovat luottamusta ryhmän sisään.

Haastattelussa kävi ilmi että AEC-TEAlla ei haastateltavien mukaan ollut montakaan sääntöä, ja niiden sääntöjen noudattaminen ei aina ollut taattua. Neljä viidestä (4/5) haastateltavista koki sääntöjen olevan epämääräisiä ja vähäisiä.

”No en kyllä muista, että ois ollu.- - aika semmoset löysät säännöt joka tapauksessa, jos niitä oli.”

”Alussa ehkä toteutettiin ja ei, kyllä niistä vähän luistettiin. Vaikka et sunnuntaihan oli se päivä että se on suljettu niin sit sinne välillä päästettiin ihmisiä ja välillä ei päästetty. Et se oli semmosta vaikeeta tietää itekkin--”

Sääntöjen epämääräisyys ei kuitenkaan kaikkia vaivannut,

”No sellai yleiskuva tuli selkeeks, että kyllähän niitä jotain sääntöjä tuli ripottelemalla, että ketkä päästetään sisään ja oli sellasii pieniä epäselvyyksiä, mutta pääsääntösesti annettiin tosi hyvät ohjeet--”

Erään haastateltavan mielestä säännöt eivät antaneet tarpeeksi kattavaa kuvaa kuinka vapaaehtoisten tulisi toimia:

”No, joo, joo, miten niitä nyt sitten lähti noudattamaan, miten niitä tuli sieltä että tuli sit semmosia missä se raja sitten menee. Säännöt saatto sit, oli tosi semmosia ympäröitä niin sanotusti, että tää nyt ei ollut se, mutta jos oli semmonen että teidät nähdään opettajana että käyttäytykää sillä lailla ja että missä se raja sitten meni että mitä sai tehdä ja mitä et. Mutta joo säännöt tuli selväks.”

AEC-TEAn omassa Volunteer Orientation – oppaassa on nykyään lisättyä kohta, että vapaaehtoinen on Capim Grossossa oman maansa edustaja sekä AEC-TEAn edustaja, hän on verrattavissa opettajaan, joten hänen tulisi aina käyttäytyä niin, ettei AEC-TEAn maine tästä kärsisi (AEC-TEA 2010, 6). On kuitenkin vaikea etukäteen tietää vapaaehtoisten motiivit lähteä järjestölle töihin, siksi onkin tärkeää tuoda esille AEC-TEAn arvot ja maine jota halutaan pitää yllä tulevaisuudessa.

Kysyttäessä minkälaisia sääntöjä he haluaisivat AEC-TEAlla ottaa käyttöön, kaksi viidestä (2/5) haastateltavasta mainitsi, että vapaaehtoisten asumistilat sekä vapaaehtoisten makuuhuoneet voisivat olla yksityistä aluetta, eikä sinne päästettäisi muita kuin siellä asuvia henkilöitä.

”No ei kyllä heti tuu mieleen.. -- rakennustöiden myötä, ehk fyysisten puitteiden myötä se tilanjakaminen niiden vapaaehtosten tiloihin, ku aatellaan ku rekrytoidaan sinne ihmisiä töihin niin käy kuitenkin aikuisii ihmisii.. nii on ymmärrettävää et haluu, tai ainakin ite haluun myös omaa tilaa niin, et sit se on tosi ärsyttävää, jos pääsee rauhottumaan omalle puolelle ja sit yks vapaaehtosista tulee semmosen niinku kymmenen ihmisen lauman kanssa sinne vaan hengailemaan niin sit siinä menee se omakin rauha..—siihen vois enemmän panostaa, tehdä selvät rajat.--”

”Sinne huoneisiin ei tulis ketään ylimääräsiä--, --voishan ne olla yksityistä aluetta, että ei tulis kukaan muu kun ne jotka siellä asuu.”

Oman tilan saaminen tarvittaessa varmistaa sen ettei vuorovaikutus kärsi, koska jos henkilö tuntee olonsa uhatuksi, hän saattaa tulla muita kohtaan torjuvaksi ja jättäytyä sivummalle Oma tila joka on vain vapaaehtoisille voi myös vahvistaa ryhmän identiteettiä, jolloin ryhmä tulee tiiviimmäksi (Jauhiainen, 1994, 113).

AEC-TEAlla tehtiin keväällä 2009 kattava remontti joihin kolme haastateltavista osallistui, joten muutoksia on jo varmasti tehty tilanjakamisessa ja vapaaehtoistenpuolen eristämällä vain heidän käyttöönsä. On tärkeää taata oma rauha ja tila vapaaehtoisille, jotta he pystyvät paremmin erottamaan myös työn ja vapaa-ajan.

7.1.3 Luottamus

Kaikki vapaaehtoiset olivat sitä mieltä että luottaminen oli heti tai melkein alusta asti helppoa (5/5). Syyksi eräs sanoi, että:

”Oli (muut vapaaehtoiset) alusta asti tarjonnua apua, tässä sulle valmis puhdas sänky, ja tarjotaan ruokaa ja ollaan avoimia ja kysellään koko ajan kaikkee ja ollaan kiinnostuneita. Ei tullu missään vaiheessa sellasta etten pystys luottamaan näihin ihmisiin.”

Eräs haastateltavista sanoi, että häneltä meni aikaa alussa siihen että hän seurasi vähän sivusta, ennen kuin uskalsi luottaa muihin täysin. Tämä voidaan katsoa liittyvän siihen että luottamus on yksilöllinen tila, joka perustuu persoonaan (Ruuskanen 2002, 171-173).

Eräs haastateltavista toi esille, että henkilöt jotka jättivät tehtäviään hoitamatta, olivat myös henkilöitä joihin ei muissakaan asioissa pystynyt luottamaan heihin. Hän koki että työnteolla ja luottamuksella oli yhteys. Luottamusta tarvitaan etenkin silloin kun ihminen tai instituutio on uusi ja tuntematon, eikä tulevaa voi ennakoida aikaisemman käytöksen perusteella (Litmala 2002, 35). Onkin tärkeää osoittaa työssään ja käytöksessään jatkuvuutta ja tasaisuutta, jotta muiden on helpompi luottaa.

Yksi haastateltavista kertoi, että hänet oli otettu hyvin vastaan, kun hän saapui AEC-TEAlle ja se auttoi luottamuksen syntymisessä. Ja hän myös totesi, että tästä tuli hänellekin tapa, että uudet tulokkaat toivotetaan hyvin tervetulleiksi ja heidän olonsa tehdään todella tervetulleeksi.

”-- Että siihen oppi että mut otettiin näin hyvin vastaan, että sit sitä itekki otti ne hyvin vastaan, se oli semmonen jatkumo.-- ”

AEC-TEAn vapaaehtoiset toivottavatkin aina uudet tervetulleiksi, ja heidät otetaan todella hyvin vastaan alusta asti, joka luo perustan luottamukselle ja turvallisuudelle.

Kysyttäessä johtuiko luottamus siitä tilanteesta jossa he kaikki olivat, uusi maa ja kaikki toisilleen aluksi tuntemattomia. Eräs vastasi näin:

”Ehkä se että ihmiset koki olevansa samalla asialla ja ymmärtää sen tilan vaatimuksen ja rajotteet ja että miten siellä tulee toimeen.”

7.1.4 Vastavuoroisuus ja palvelukset

Vastavuoroisuuden velvoite perustuu vahvasti luottamukselle ja Colemanin teorian mukaan vastavuoroisuus ilmentää sosiaalisen pääoman olemassa oloa (Ruuskanen 2002, 9-10). Kysyinkin suoraan haastateltavien mielipidettä siitä onko vastavuoroisuutta järjestön sisässä.

”Kyll mun mielestä oli. Olihan siinäkin vähän vaihtelua ja niistäkin vähän kiisteltiin että kuka on tehny eniten ja kenen pitäis tehdä.”

”No kyllähän, jos mä siivoon tän tänään, niin tee sä toi huomenna. kyllähän sitä oli.”

” Kyllä ainakin minun hommia joku aina teki, nehän voi laskee palvelukseks”

Vastausten kirjosta selvisi että kyllä vastavuoroisuutta löytyy, ja työt tulee aina tehtyä. Haastateltavista yksi totesi, ettei se kuitenkaan ole automaattista:

” Mutta ei se ollu sillee itsestään selvää että nyt kun sie oot kipeenä ja minä opetan sulta tän yhen tunnin, niin sinä automaattisesti opetat sit multa tän tunnin, ei siellä ollu sellasta automaatiota. Se katottiin aina sen mukaan että kellä oli eniten aikaa ja kuka pysty joustamaan eniten, ei ollu sellasta että nyt kun mie teen tän sulle niin sie teet tän saman asian mulle sitten myöhemmin, vaikka minä en tarviikkaan sitä palvelusta. Että se oli, ihan katottiin aina tilanteen mukaan, ei laskettu vastavuoropalveluksia. Että kaikki oli valmiita joustamaan minkä pysty.”

Toinen haastateltava taas totesi että apua sai aina tarvittaessa, eikä tarvinnut pelätä, jos ei pystynyt hoitamaan työtään jonain päivänä jostain syystä.

”Kyllähän sillo saatettiin kysyä että voitko, yleensä tuli jos joku näki että joku kipeenä tai hirveesti töitä tai muuta, niin silloin joku tuli ihan suoraan että älä stressaa, mie voin hoitaa tän tunnin tai muuta.”

Haastateltavat olivat siis jokseenkin samaa mieltä että palveluksia tehtiin yhteisen hyvä eteen. Kaikki totesivat vastavuoroisuutta löytyvän (5/5), mutta eräs myös toi esiin automaation puutoksen. Uskon itse että palvelusten ja vastapalvelusten automaation syntymisen kiusana voi olla jatkuvasti vaihtuvat vapaaehtoiset, jolloin automaatiota vaihdolle on vaikea syntyä. Selkeästi kuitenkin osattiin luottaa siihen apuun jota ryhmä tarvittaessa tarjosi.

7.2 AEC-TEA

Kyselin teemahaastatteluiden aikana myös AEC-TEAsta monipuolisesti, etenkin asuminen ja työn teemoista. AEC-TEAn järjestön tiloissa vapaaehtoiset myös asuvat, talo on jaettu kahteen osaan, järjestön toimintapuoleen sekä vapaaehtoisten asumistiloihin,

joten työ ja vapaa-aika kulkevat käsi kädessä. On tärkeää selvittää myös vapaa-ajan merkitystä AEC-TEAlla koska se tukee kommunikaatiota ja luottamusta ryhmässä.

7.2.1 Työ

AEC-TEAn vapaaehtoisten tärkein työtehtävä on englanninkielen opetus paikallisille. Vapaaehtoisten omien kiinnostusten mukaisesti sitten tarjottiin myös muuta harraste-toimintaa kuten balettia, askartelua, leffakerhoa.

Kysyin miten vapaaehtoisryhmän tunnelma vaikutti työhön AEC-TEAlla:

” Niin, kyllähän se sillee, jos ois ollu, tai ei ois ollu niin hyvää porukkaa, niin ei ois ollu niin kivaa tehdä yhdessä niitä töitä.”

Työn jakamisesta oltiin useata eri mieltä. Yksi haastateltavista totesi seuraavasti:

” Kaikille tuli saman verran töitä, mutta kaikki ei tehneet saman verran töitä.”

Tämä lausahdus tuli esiin toisessakin haastattelussa, jossa haastateltava toteaa, etteivät kaikki tehneet osaansa kotitöiden osalta. Haastatteluissa tulee ilmi, että järjestön päätyö eli opetus ei aiheuta närää. Opetusten jakaminen toimii, jokainen tekee osuutensa siinä, mutta sitten niin sanotut kotityöt jäävät haastateltavien mukaan tekemättä tai niitä tehdään hosuen.

” joo, siis tämmösiä yhteisöhommia, kaikki ketkä asu siellä teki yhdessä siellä tämmöset peruskotityöt niinku tiskas, tai jotkut tiskas.--”

Toiminta AEC-TEAlla kehittyy koko ajan ja sitä yritetään tehdä helpommaksi. Vuoden 2009 lopussa, AEC-TEA otti käyttöön House leader-systeemin, jonka oli tarkoitus selkeyttää kotitöiden jakoa.

”No meillä tuli se ero siihen että meillä tuli joka viikko tämmönen House leader, joka periaattessa koordinoi koko viikon työtehtävä, eli tulosti listan seinälle, jossa oli merkittynä työtehtävät, ja nopein kävi laittamassa ittelleen työtehtävän, ja sai varata jotain.”

Itse uskon, että house leader-toiminta on parantanut kotitöiden hoitamista ja se, että jokainen hoitaa vuorollaan johtamisen, tekee ryhmästä tasa-arvoisen. House leader pystyy myös muistuttamaan vapaaehtoisia tekemättömästä työstä.

”Kyllähän siinä piti välillä huomautella niistä.. Ajanmyötä unohtu, että ekoilla viikoilla otti ne enemmän tosissaan, että sit ne ajan myötä vähän unohti että pitää siivota jossain, että tyyliin muisti viimeisenä päivänä viikolla että on käytävävastaava eikä ollu lakassu. jotkut työtehtävät oli vähän tarpeettomia joskus”

7.2.2 Asuminen

Tuckmanin käyttämä ryhmänmuodostumisteoria, auttaa ymmärtämään AEC-TEAlla asumisenajanjaksoa, ja kuinka ala- ja ylämäet ovat normaali osa ryhmän prosessia. AEC-TEAlaiset hitsautuvat tiiviiksi ryhmäksi, koska he asuvat samassa paikassa, jossa he työskentelevät, vapaaehtoiset keskenään muodostavat tiiviin toimintaryhmän.

Kysyin muutamalta vapaaehtoiselta oliko vapaaehtoisryhmässä huomattavia kuppinkuntia heidän aikanaan. Eräässä haastattelussa ilmeni että ryhmä oli jakautunut ihmisten aikataulutottumusten mukaan aamu- ja yöihmisiin. Toinen ryhmä halusi herätä aamulla aikaisin ja päästä käsiksi päivän töihin, kun taas toinen ryhmä halusi aamulla nukkua pidempään ja tehdä työt sitten päivän mittaan ja valvoa illalla myöhempään. Tämä muodostui myös ongelmaksi, koska aikatauluja ei meinattu pystyä sovittamaan yhteen.

Kolme haastateltavista (3/5) nosti esiin sen, että heistä oli vähän harmi että suomalaisia oli samaan aikaan niin monia, ja he olivat entuudestaan jo tuttuja toisilleen. He kokivat että suomalaiset muodistavat huomaamatta pienryhmän, joka saattoi olla haitaksi isoa ryhmää ajatellessa. He toteavatkin että tulevaisuudessa kaksi opiskelijaa voisi olla sopiva määrä mennä yhtä aikaa AEC-TEAlle jotta kaikilla vapaaehtoisilla olisi sama lähtötilanne.

Yhdellä haastateltavista oli lähtötilanne asumiseen ollut erilainen. Hän oli aluksi asunut paikallisen naisen luona, hän koki että asuminen muualla teki hänestä ulkopuolisen ryhmässä.

”Muut tekee yhdessä jotain, ja ite lähti kotiin, ehkä se ois ollu tai ois ollu ihan kiva päästä heti alusta asti siihen heti. ”

Kaikki viisi (5/5) haastateltavaa mainitsi että AEC-TEAsta muodostui kodinomaisen paikka, jossa he nauttivat paljon siitä että yhteisö oli ympärillä. Yksi haastateltavista kehui, että asuminen AEC-TEAlla ei ollut liian muodollista, sai ollut kärtyinen jos halusi, eikä tarvinnut pelätä muiden paheksuntaa. Yksi kuitenkin haastateltavista totesi, ettei voi täysin sanoa tunteneensa oloa kotoisaksi AEC-TEAlla, koska osa vapaaehtoisista jäi vieraiksi.

AEC-TEAlla yhteisöllisyys tulee esiin käsitteen syvimmissä merkityksessä. Vapaaehtoiset asuvat ja tekevät töitä yhdessä, he muodostavat tärkeän ryhmän, jonka toiminta mahdollistaa järjestön toimivuuden. On tärkeää, että yhteisö itse pysyy voimissaan ja pystyy tuottamaan tulosta, sen takia yhteisön on tunnettava vastuuta jokaisesta ryhmäläisestä (Kaipio & Murto 1988, 140).

7.3 Muuta haastatteluihin liittyvää

Haastatteluissa tuli esiin paljon sosiaalisen pääoman sisältöä, mutta haastatteluiden aikana ilmeni myös se kuinka syvän vaikutuksen AEC-TEA on tehnyt vapaaehtoisissa. Myös Brasilia maana ja kulttuurina sai paljon kehuja. Eräs haastateltavista totesi kulttuurista seuraavasti:

”- elämä on elämisen arvosta siellä ja muidenkin kanssa vietetään aikaa kun ites-tään.”

Haastateltavan mukaan Brasilialainen kulttuuri on ulospäin suuntautuneempi ja sosiaalisempi kuin suomalainen kulttuuri.

”Brasiliassa otetaan vielä huomioon ihminen ihmisenä, ihan täysin toisella tavalla kuin suomessa. ”

”Ikävöi ydinpoppoota, hymyjä, kontaktia, tervehtimistä, semmosta kulttuuria. Suomessa on vähän ankeempaa!”

Kysyttäessä mitä jää kaipaamaan tai mikä oli parasta matkassa, vastauksissa ilmeni, että paikalliset ystävät, muut vapaaehtoiset sekä vapaaehtoistenkommuuni jäävät kaipuun kohteiksi.

”Elinikäiset ystävät, mahtava kokemus, se oli mielettömän hyvä reissu, omalla kohallani. Oli vaivan arvoinen.”

Vapaaehtoisuuskaudet AEC-TEAlla olivat jokaiselle haastateltavalle erilainen kokemus, mutta voin sanoa että jokainen heistä on tyytyväinen lähtöönsä, eikä vaihtaisi kokemuksia mihinkään. Haastateltavista kolme sanoi ehkä lähtevänsä takaisin Capim Grossoon ja yksi oli jo saanut työtarjouksenkin sieltä. Vapaaehtoisuus sekä kokemus toisesta kulttuurista ovat tehneet vain pelkkää hyvää opiskelijoille.

Haastateltavat myös pohtivat AEC-TEAn merkitystä Capim Grossoon kaupungille.

”Aika merkittävä, tosi merkittävä, tunnettu oli siellä.—Tarjos opetusta ja muualta sitä ei oikein saa. Aikuisetkin pääs. Pääsee just tollee nuoret. Osallistavaa monelle nuorelle, ketkä ei muuten tee oikein mitään, niin siellä hengailee ja maalaa meidän apureina, vaikka olivat tullu vaan hengailee. Tosi kehittävä paikka”

”Se on tavallaan tämmönen ainut kontakti jossa pääsee, sanotaan, että kulttuurisesti näkemään, Capim Grossoa ei muuten, kun se ei ole mikään turistipaikka.”

Bahian osavaltiossa harva tietää missä Suomi on ja mikä se edes on. Nyt suomalaisia vapaaehtoisia on mennyt Aija Jantusen, pitkäaikaisvapaaehtoinen AEC-TEAlla, mukaan sinne jo yli 10 kahden vuoden aikana (Jantunen, 2010). Jacobinan kaupungissa englantia yliopistossa opiskeleva Jeo Sampaio Landin (2010) totesikin Suomesta näin:

”Tajusin juurin, että olen jollain tavalla yhteydessä maahan, jonka sijaintia suurin osa paikallisista ihmisistä ei edes tiedä. Mutta minulle se on paikka vierailta jonain päivänä.”

AEC-TEAn Volunteer Orientation 2010- opas on siis erittäin oikeassa sanoessaan että vapaaehtoiset edustava myös maataan Brasiliassa. AEC-TEA on oiva paikka oppia

monikulttuurisuudesta, koska vapaaehtoisaikana sieltä saattaa olla ihmisiä jopa viidestä eri maasta.

8 YHTEENVETO

Lopuksi kokoaan haastattelujen ja analyysin tärkeimpiä tuloksia yhteen ja pohdin vaihtoehtoja, joiden avulla järjestöllä voidaan tukea vapaaehtoisten tuottamaa sosiaalista pääomaa jatkossa.

8.1 Sosiaalinen pääoma ja sen tukeminen AEC-TEAlla

Informaation kulku, normit, luottamus sekä vastavuoroisuus löytyvät kaikki AEC-TEAlta, mutta niiden tukeminen jatkossa voi helpottaa työskentelyä yhdessä. Tulevaisuudessa voisi harkita House leaderin vastuun lisäämistä, myös tiedonjakoon. Joka viikko vaihtuva House Leader voisi pitää huolta sen viikon tiedonkulusta ja siitä pitää viikolla tulee tapahtumaan. Se voisi helpottaa yhteisöä ymmärtämään keneltä kannattaa kysyä, ja kenelle kannattaa kertoa, jotta asia tulee kaikille tietoon.

AEC-TEAn vahvuuksiin kuuluu pienet vapaaehtoisryhmät. Pienissä ryhmissä kuppikuntien syntyminen on harvinaisempaa, vaikka tätäkin tapahtuu. Isot ryhmät sisältävät vähemmän tunteellista lämpöä ja tukea (Himberg 2003, 117-118.) Vaikka kuppikuntia syntyisi AEC-TEAlla, vaatii se ympäristö kuitenkin kommunikaatiota kaikkien välillä.

Kahdesta haastattelusta kävi ilmi, että vapaaehtoiset olivat jakautuneet päivärytmin mukaan kahteen ryhmään, aamu- ja iltaihmiisiin, ja tämä oli vaikuttanut koko vapaaehtoisryhmään. Aija Jantusen (pitkäaikaisvapaaehtoinen) kanssa käymäni keskustelun aikana, hän kertoi, että nykyään AEC-TEAlla noudatettiin tiettyä heräämisaikaa, jotta aikaisemmilta ongelmilta vältyttäisiin tulevaisuudessa (Aija Jantunen, 2010). Koen, että jo tämä pieni muutos AEC-TEAlla helpottaa yhteiseloä huomattavasti.

House Leader vahvistaa myös tasaveroista roolijakoa, koska Leader vaihtuu joka viikko, pääsevät kaikki vapaaehtoiset kokemaan roolin. Tämä myös estää hieman johtohahmojen esiin nousun, koska ryhmä on kuitenkin tasaveroinen. Vaihtuva House Leader sulkee myös pois roolittamisen ongelman, joka perustuu henkilön näkyvyyteen, eli näkyvä persoona saa keskeisen roolin ja hiljaisempi jää ilman näkyvää roolia (Jauhiainen 1994, 119.)

Luottamus järjestöllä toimii, ja vapaaehtoiset pitävät siitä huolen hyvin. Luottamuksella on suuri merkitys vapaaehtoisille vaikkeivät he sitä ehkä tarkalleen käsitä, luottamus nimittäin Hyypän mukaan hidastaa tai estää haitallisia stressireaktioita. On siis tärkeää että vapaaehtoisten keskuudesta löytyy perusluottamusta (Hyypä 2005, 37.)

Sen sijaan normeja ja puhuttuja sääntöjä voisi tuoda paremmin esiin ja tehdä niistä selkeitä. Haastatteluissa tuli useampaan otteeseen esiin sääntöjen vähyys tai niiden ylimalkaisuus. Tulevaisuudessa tarkemmat säännöt niiden auki kirjoittaminen, voisi vähentää epäselvyyksiä ja ne toisivat paremmin esiin AEC-TEAn arvomaailman.

AEC-TEAlle on kertynyt paljon tapoja, perinteitä ja tottumuksia, jotka toimivat piilonormeina, mutta koska järjestön vapaaehtoisten vaihtuvuus on korkea, ja vain pitkäaikaiset tuntevat nämä piilonormit. Voisi jatkossa olla tärkeää miettiä mitä tapoja ja perinteitä järjestölle on kertynyt, ja kuinka ne voisi ilmaista uusille vapaaehtoisille (Himberg 2003, 129.)

AEC-TEAn luoma Volunteer Orientation 2010- opas on erittäin hyvä tapa ilmaista mikä AEC-TEA on, mutta oppaaseen tutustutaan ennen lähtöä. Itse kannattaisin ideaa siitä, että myös AEC-TEAlla osa oppaan sisällöstä olisi näkyvillä.

8.2 AEC-TEAn tutkiminen jatkossa

Suomesta käsin AEC-TEAn tutkiminen voi olla haastavaa, sen huomasin myös itse. Tulevaisuudessa suosittelen tekemään tutkimuksia myös AEC-TEAlta käsin, jotta tutkimus saa monipuolisen ilmeen.

Tulevaisuudessa AEC-TEAa voisi tutkia paikallisten näkökulmasta. Mahdollisia näkökulmia on monia, itseäni tulevaisuudessa kiinnostaisi lukea miten paikalliset vapaaehtoiset näkevät järjestön. Onko järjestö heidän mielestään ulkomaalaisten pyörittämä vai Capim Grosson oma järjestö.

Toiminnalliseksi opinnäytetyöksi ehdottaisin järjestön vapaaehtoistoiminnalle tehtävää niin sanottua kotouttamispakettia, eli toimintasuunnitelmaa jonka avulla uudet vapaaehtoiset ryhmätetään mukaan toimintaa ja järjestön toimintakulttuuriin. AEC-

TEAn tutkimiseksi olisi suotavaa, että tutkija olisi itse kokenut AEC-TEAlainen, jotta näkemystä toimintaan olisi jo etukäteen.

Opinnäytetyön aiheista ja vapaaehtoisuudesta saa lisää tietoa osoitteesta www.aec-tea.org . Sivuston kautta saa yhteyden pitkäaikaisvapaaehtoiseihin, jotka pystyvät neuvomaan ja kertomaan lisää AEC-TEAsta ja toiminnasta. Vapaaehtoisia haetaan koko ajan!

LÄHTEET

AEC-TEA, 2010 Volunteer Orientation 2010. Saatavilla www.aec-tea.org

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana (2001) Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 24–42.

Helander, Veikko 1998. Kolmas sektori. Saarijärvi: Gaudeamus

Himberg, Lea & Jauhiainen, Riitta 2003. Suhteita: Minä, me ja muut. Porvoo: WSOY

Hyypä, Markku T. 2005. Me-hengen mahti. Keuruu: PS-kustannus,

Ilmonen, Kaj & Jokinen, Kimmo 2002. Luottamus modernissa maailmassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Jantunen, Aija 2010. Haastattelu 18.10.2010. Pitkäaikaisvapaaehtoinen AEC-TEA, yhteispedagogi

Jauhiainen, Marjatta & Eskola, Riitta 1994. Ryhmäilmiö. Juva: WSOY

Kaipio, Kalevi & Murto, Kari 1988. Toimiva yhteisö. Jyväskylä: Jyväskylän koulutuskeskus

Kivelä, Päivi & Siisiäinen, Martti 2007: Sosiaalinen pääoma ja verkostot – teoriasta empiriaan. Teoksessa: Alanen, Leena, Salminen, Veli-Matti & Siisiäinen, Martti. Sosiaalinen pääoma ja paikalliset kentät, Jyväskylä: Jyväskylän Yliopistopaino, 149-180

Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi – ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita,

Litmala, Marjatta 2002. Luottamus- Käsitteellisiä näkökohtia. Julkaistu Lakimies 1/2002, 34-46

Nylund, Marianne & Yeung, Anne-Birgitta 2005. Vapaaehtoistoiminta: Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino

Nyysölä, Kari 2005. Kadonnutta sosiaalista pääomaa etsimässä. Julkaistu Tieteessä tapahtuu 5/2005, 13-18

Repo-Kaarento, Saara 2007. Innostu ryhmästä - Miten ohjata oppivaa yhteisöä. Vantaa: Dark Oy

Ruuskanen, Petri 2001: Sosiaalinen pääoma- käsitteet, suuntaukset ja mekanismit. Oy Nord Print Ab, Helsinki Luettu 8.7.2010. Saatavissa:
http://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/t81.pdf

Ruuskanen, Petri 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi – näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Keuruu: PS-kustannus,

Ruuskanen, Petri 2007: Sosiaalisella pääomalla selittäminen. Teoksessa: Alanen, Leena, Salminen, Veli-Matti & Siisiäinen, Martti. Sosiaalinen pääoma ja paikalliset kentät, 2007. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 11-38

Simpura, Jussi 2002. Sosiaalista pääomaa mittaamassa. Teoksessa: Ruuskanen, Petri (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi – näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Keuruu: Ps-kustannus, 200-222

Sinkkonen-Tolppi, Merja 2002. Näkökulmia sosiaalisen pääoman käsitteeseen ja sen käyttöön, julkaistu Kunnallistieteellinen aikakauskirja 3/02, 313-326

Sampaio Landin, Jeo 2010. Sähköpostikeskustelu 26.7.2010, opiskelija Jacobinan yliopisto

Yeung, Anne-Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta. Helsinki: Hakapaino

Yeung, Anne-Birgitta 2003. Sosiaalinen pääoma vapaaehtoistoiminnassa, julkaistu Futura 3/03, 5-23

TEEMAHAASTATTELUIDEN TEEMAT 2010

AEC-TEA

Työ

Asuminen

SOSIAALINEN PÄÄOMA

Kommunikointi

Luottamus

Vastavuoroisuus ja säännöstö

